

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ДЕБЮТ

Збірник тез

**доповідей студентів
факультету іноземних мов**

Київ 2026

УДК 061.3(063)

Дебют: Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов МДУ за результатами участі у Декаді студентської науки 2026 / За заг. ред. к. е. н., доц. Марени Т. В., к. пед. н., доц. Демидової Ю. О. Київ, 2026. 64 с.

Редакційна колегія: д. філол. н., проф. Городнюк Н. А., к. філол. н., доц. Лабецька Ю. Б., к. пед. н., доц. Мараховська Н. В., к. філол. н., доц. Педченко О. В., к. філол. н., доц. Пирлік Н. В., ст. викл. Поклад Т. М.

Матеріали збірника висвітлюють результати науково-дослідної роботи студентів МДУ, які присвячені питанням філології, літературознавства, лінгвокраїнознавства тощо.

Рекомендовано до друку та поширення мережею Інтернет Радою молодих вчених Маріупольського державного університету
Протокол № 3 від 28.01.2026.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ:

«МОВОЗНАВЧІ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ»

<i>Антошків Кароліна</i> ПЕРЕДАЧА АНТРОПОНІМІВ ТА ТОПОНІМІВ З КУЛЬТУРНИМ ПІДТЕКСТОМ У ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ.....	5
<i>Балаболко Анна</i> ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ САТЧ-UP ПРОГРАМ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНИ.....	7
<i>Борисова Наталія</i> ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ КРІСТОФЕРА ШЕРВУДА «ПРОЩАВАЙ, БЕРЛІНЕ».....	9
<i>Голубов Денис</i> ІДЕОЛОГІЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ФАШИЗМУ ТА ЙОГО СУЧАСНИЙ СТАН.....	11
<i>Дмитрієв Володимир</i> СНАТГРТ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.....	13
<i>Дранна Поліна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ОСНОВІ МЕДІАМАТЕРІАЛІВ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	16
<i>Карцелюба Уляна</i> ПОРІВНЯННЯ БАЗОВОЇ ЛЕКСИКИ УРЗУФСЬКО-ЯЛТИНСЬКОГО, ВЕЛИКОНОВОСІЛКІВСЬКОГО ТА МАЛОЯНИСОЛЬСЬКОГО ДІАЛЕКТІВ РУМЕЙСЬКОЇ МОВИ ЗА СПИСОКОМ СВОДЕША.....	18
<i>Ковальчук Марія</i> МОТИВ ПРОТИСТОЯННЯ З ДИЯВОЛОМ У ВІРШІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «А ЗАРАЗ Я РОЗПОВІМ ТОБІ, ЯК ЗУСТРІЧАВСЯ З ДИЯВОЛОМ».....	22
<i>Копицик Володимир</i> ГЕЙМІФІКОВАНІ ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ЗСОО ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.....	24
<i>Кравець Зоя</i> SEMIOTIC TRANSLATION AND INTRACULTURAL CONFLICT: THE CASE OF FANTOZZI BY PAOLO VILLAGGIO.....	26
<i>Ласкорунська Анастасія</i> ПОНЯТТЯ РИТОРИКИ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ: ВІД КЛАСИЧНИХ ДО КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНИХ ПІДХОДІВ.....	28
<i>Лило Ірина</i> ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕКОМОВНИХ ПЕРСОНАЖІВ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ.....	30
<i>Огородник Єлизавета</i> ПЕРЕКЛАД БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	32
<i>Парамаш Анастасія</i> ФУНКЦІЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА РОЛЬ СЛЕНГУ В СУЧАСНОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРІ.....	35
<i>Пахальчук Софія</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	37
<i>Піхур Дмитро</i> КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СУЧАСНОГО МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ УРИВКА З РОМАНУ «ПРИГОДИ ТОМА СОЄРА».....	39
<i>Піхур Дмитро</i> МОТИВИ ТА ОБРАЗИ ПОЕЗІЇ МИХАЙЛА ДРАЙ-ХМАРИ «І ОСЬ ЛЕЖУ Я НА ЗЕМЛІ».....	42
<i>Сівакова Маргарита</i> ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМУНІКАЦІЇ У ФІЛЬМАХ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	44

<i>Скрипниченко Анастасія</i> ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ СЕРВІСИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	45
<i>Ткач Дмитро</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У РОМАНІ Е. ГІЛБЕРТ «ЇСТИ, МОЛИТИСЯ, КОХАТИ».....	47
<i>Трофименко Інна</i> СТРУКТУРА ТА КУЛЬТУРА: ЧИ МОЖЕ ШІ ПЕРЕКЛАДАТИ ЯК ЛЮДИНА? ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДВОХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ ЯННІСА ПАЛАВОСА «МАРІЯ»: CLAUDE AI VS ДАРІЯ ГАЙСИНА.....	49
<i>Узун Катерина</i> СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЕОСІНОНІМІВ У МОВНОМУ ПРОСТОРІ ІТАЛІЇ.....	52
<i>Фаустова Ксенія</i> СПЕЦИФІКА КІНОВТІЛЕННЯ РОМАНУ «МАЛЕНЬКІ ЖІНКИ» ЛУЇЗИ МЕЙ ОЛКОТТ.....	53
<i>Фаюк Юлія</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	55
<i>Целовальникова Анна</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ AI-ІНСТРУМЕНТІВ ПРИ СТИЛІСТИЧНОМУ РЕДАГУВАННІ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ.....	57
<i>Шпиталенко Діана</i> СИНТАКСИЧНІ ТА ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТАМОВНИХ ФУНКЦІЙ У ПОСТМОДЕРНОМУ РОМАНІ.....	58
<i>Щуревська Ірина</i> ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНОГО КОНТЕНТУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ЛЕКСИЧНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	61

СЕКЦІЯ:
«МОВОЗНАВЧІ, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ»

Антошків Кароліна,
3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Філологія. Англійська мова і література. Перекладознавчі студії»
Маріупольський державний університет

ПЕРЕДАЧА АНТРОПОНІМІВ ТА ТОПОНІМІВ З КУЛЬТУРНИМ ПІДТЕКСТОМ У
ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ
ЖАНРУ ФЕНТЕЗИ

Переклад фентезійних фільмів є складним і водночас творчим процесом, оскільки цей жанр поєднує реальні культурні елементи з вигаданими світами, мовами та персонажами. Особливу роль у таких фільмах відіграють антропоніми та топоніми - імена персонажів та назви місць. Ці елементи не тільки допомагають орієнтуватися у світі твору, а й передають атмосферу, характер, культурний підтекст і приховані смисли. Саме тому перекладач повинен працювати не лише зі змістом, а й з емоційною складовою назви [1, с. 42].

У фентезі особливо помітно, що імена персонажів можуть бути створені не випадково: багато з них містять натяк на характер, зовнішність, долю або призначення героя. Деякі імена побудовані зі слів або звуків, які викликають конкретні асоціації. Наприклад, імена «світлих» персонажів часто мелодійні та м'які, а імена антагоністів – різкі, тверді, інколи з низькими приголосними звуками. Під час перекладу такі особливості потрібно зберегти, щоб український глядач відчував той самий емоційний ефект, який задумували автори фільму [2, с. 58].

Топоніми також передають характер вигаданих локацій. У фентезі назви місць можуть містити описові елементи (наприклад, натяк на погоду, форму рельєфу чи історію локації) або бути повністю вигаданими, але такими, що відповідають загальній стилістиці світу. Завдання перекладача – зробити так, щоб українська назва не вибивалася з цієї стилістики. Якщо вона звучить надто сучасно або чужорідно, глядач може втратити відчуття занурення у світ фентезі.

Оскільки англомовні фентезійні фільми спираються на міфологію, фольклор та літературні традиції англійської мови, у деяких випадках антропоніми й топоніми мають приховані відсилання до реальних культурних образів. Український глядач може не

розпізнати ці натяки, тому перекладачеві потрібно обрати оптимальну стратегію: або зберегти оригінал, або адаптувати його так, щоб підтекст став більш зрозумілим. Утім, надмірна адаптація теж може нашкодити, оскільки змінює авторський задум і руйнує атмосферу світу фільму.

Ще однією важливою проблемою є милозвучність української мови. Деякі англомовні назви звучать неприродно або важко для українського вуха. Наприклад, комбінації звуків, які в англійській мові є нормою, можуть звучати занадто різко в українській. У таких випадках перекладач має адаптувати назву, але при цьому не втрачати її впізнаваності. Це особливо важливо для фільмів із великою кількістю локацій або персонажів, адже глядач повинен легко запам'ятовувати назви.

Важливо також враховувати внутрішню логіку світу, у якому існують ці назви. Якщо народи чи місцевості у фільмі мають спільні мовні корені, то імена та топоніми повинні утворювати цілісну систему й в українському перекладі. Це допомагає зберегти структуру вигаданого світу і робить переклад більш природним. Якщо ж перекладати назви без урахування їхньої взаємодії, глядач може отримати розрізнений і менш переконливий світ, ніж у оригіналі.

У фентезі важливе також питання відтворення авторських неологізмів. Часто імена та назви складаються з вигаданих елементів, які не мають чіткого значення навіть в оригінальній мові. У таких випадках перекладач орієнтується на звучання, фонетику та стиль, намагаючись створити назву, яка не суперечитиме логіці вигаданого світу. Іноді перекладач повинен створити український варіант фактично «з нуля», зберігаючи загальний настрій та функцію назви [3, с. 75].

Переклад антропонімів і топонімів у фентезі повинен бути зрозумілим, але не надто спрощеним. Глядач очікує певної таємничості й незвичності від цього жанру, тому переклад не має бути надто буденним або побутовим. Імена повинні звучати природно, але все ж зберігати «магічний відтінок», властивий світу фентезі.

Крім того, процес перекладу потребує узгодження з українськими традиціями перекладання вигаданих світів. У нашій літературі вже є певні підходи до створення казкових імен та назв, і перекладач може спиратися на них, щоб зробити переклад більш гармонійним і звичним для української аудиторії. Водночас надто сильне наслідування цих традицій може спотворити оригінальний стиль твору, тому важливо знайти баланс.

Отже, переклад антропонімів і топонімів у фентезі – це не лише технічний, а й творчий процес, що вимагає від перекладача глибокого розуміння жанру, культурного змісту та емоційного впливу мови. Успішний переклад дозволяє українському глядачу зануритися у світ фільму так само глибоко, як і глядачу англомовному, зберігаючи атмосферу, сюжетні

акценти та культурні смисли. Завдяки вдалому перекладу власні назви перестають бути просто словами і стають важливою частиною художнього світу, допомагаючи створити цілісне й емоційно насичене враження від фільму.

Література

1.Бондаренко, Ю. Переклад власних назв у художніх текстах. Київ : Видавництво КНУ, 2019. 168 с.

2.Карп'юк, А. Лінгвокультурний аспект передачі імен у фентезі. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. С. 57-60.

3.Сидоренко, М. Особливості перекладу неологізмів та власних назв у кінотекстах. Одеса : ОНУ, 2021. С. 74-80.

Балаболко Анна,

І курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ CATCH-UP ПРОГРАМ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНИ

Навчальні втрати українських учнів, що виникли через пандемію COVID-19 та повномасштабну війну, спричинили суттєве падіння якості освіти. UNICEF (United Nations Children's Fund — Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй) наголошує, що більше ніж половина школярів регулярно пропускала заняття через повітряні тривоги, відсутність електроенергії або стабільного інтернету, що призвело до формування помітних прогалин у знаннях [3]. У цих умовах catch-up програми стають одним з ключових інструментів подолання навчальних втрат.

Catch-up learning (відновлювальне або компенсаторне навчання) — це спеціально організований формат освітніх інтервенцій, спрямований на подолання прогалин у знаннях та навичках, які виникають у здобувачів освіти внаслідок тривалих перерв, нестабільних умов навчання, кризових ситуацій або змін освітнього середовища. Такий формат передбачає інтенсивне опрацювання базових предметів, застосування адаптивних методик оцінювання, індивідуалізовану підтримку та регулярний моніторинг академічного прогресу. У міжнародній практиці catch-up learning також включає психосоціальну підтримку учнів, роботу з мотивацією, відновлення освітньої траєкторії та повернення до стабільного ритму

навчання [1].

З метою ознайомлення з методиками catch-up learning автором цих тез була взята участь у тренінгу щодо надолуження освітніх втрат з англійської мови в межах MYRP (Multi-Year Resilience Programme – Багаторічна програма стійкості).

Завдяки гнучкості й можливості поєднання очних, дистанційних та змішаних форматів підхід catch-up learning є особливо ефективним у ситуаціях гуманітарних криз, збройних конфліктів чи масштабних освітніх збоїв.

Важливим компонентом catch-up learning є використання змішаних форматів навчання. За прикладом UNICEF USA (United States Fund for UNICEF — Фонд UNICEF у Сполучених Штатах Америки), у багатьох регіонах України організовувалися очні та дистанційні класи, які не лише

допомагали учням повернути втрачені знання, але й підтримували їхній психоемоційний стан [4]. Педагоги зазначають, що такі формати дозволяють приділити більше уваги кожній дитині, ніж у стандартному онлайн-навчанні.

Організації громадянського суспільства також відіграють важливу роль. Зокрема, GoGlobal реалізує catch-up табори, які поєднують освітню та реабілітаційну складові. Ці табори охоплюють дітей із прифронтових регіонів і допомагають їм відновити мотивацію та базові компетентності [1]. Ефективність таких програм підтверджується позитивними відгуками учасників та педагогів.

Аналітичні дослідження OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development — Організація економічного співробітництва та розвитку) підкреслюють важливість системного підходу до оцінювання навчальних втрат і подальшої адаптації програм. У звіті наголошується, що для країн, які пережили війну або гуманітарну кризу, найбільш ефективними є програми, побудовані на регулярній діагностиці та індивідуальних навчальних траєкторіях [2]. Саме така модель рекомендується для широкого впровадження в Україні.

Дослідження Світового банку також вказують на глибину навчальних втрат та необхідність впровадження довготривалих програм підтримки. За даними організації, відновлення освіти в умовах криз потребує поєднання цифрових інструментів, психологічної підтримки та кваліфікованого педагогічного супроводу [5]. Це узгоджується з потребою створення державної політики catch-up learning.

Сучасні технології, зокрема персоналізовані системи навчання на основі штучного інтелекту, можуть значно підвищити ефективність catch-up програм. Дослідження Laak та Agu показує, що адаптивні алгоритми здатні підбирати оптимальні освітні траєкторії для учнів з різним рівнем знань і темпом навчання [6]. Для України це відкриває можливість

масштабного впровадження індивідуалізованого навчання.

Отже, розвиток catch-up програм в Україні потребує державної координації, розбудови цифрової інфраструктури, підготовки педагогів, впровадження сучасних адаптивних технологій, а також тісної співпраці державних інституцій з міжнародними партнерами та громадськими організаціями. Комплексність цих заходів дозволить компенсувати навчальні втрати та створити умови для освітнього відновлення країни.

Література

1. GoGlobal. Catch-up Camps: надолуження освітніх втрат. URL: <https://goglobal.com.ua/en/activities/nadoluzennia-osvitnix-vtrat/catch-kempi-pokolinnypaperemogi> (дата звернення: 07.12.2025).
2. OECD. Recovering lost learning opportunities in Ukraine: Key education policy strategies. DOI: 10.1787/c10085eb-en. URL: <https://doi.org/10.1787/c10085eb-en> (дата звернення: 07.12.2025).
3. UNICEF. Catch-up classes help children in Ukraine recover lost learning. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/en/stories/catch-up-classes-help-children-recover-lost-learning> (дата звернення: 07.12.2025).
4. UNICEF USA. Catch-Up Classes Bring Hope to Ukraine's Teens. URL: <https://www.unicefusa.org/stories/catch-classes-offer-hope-teens-ukraine-after-years-lostlearning> (дата звернення: 07.12.2025).
5. World Bank. Ukraine: Education Recovery Recommendations. URL: <https://documents1.worldbank.org> (дата звернення: 07.12.2025).
6. Laak K.-J., Aru J. AI and personalized learning: bridging the gap with modern educational goals. arXiv preprint. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2404.02798> (дата звернення: 07.12.2025).

Борисова Наталія,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ КРІСТОФЕРА ШЕРВУДА «ПРОЩАВАЙ, БЕРЛІНЕ»

Однією з ілюзій у літературознавстві залишається спроба сприймати роман Крістофера Шервуда «Прощавай, Берліне» виключно як історичний документ або мемуари, що лише злегка урізноманітнені фікцією. При детальному аналізі ідейно-тематичного

комплексу та структурних особливостей тексту ми бачимо дещо значно більше за хроніку Веймарської республіки. Перед нами – витончений, навіть жорстокий експеримент автора над самим собою. Знаменита метафора «людини-камери» тут не для того, щоб гарантувати об'єктивність. Навпаки, це відчайдушна спроба втримати реальність, яка на очах розсипається на шматки. Історія демонструє, як спостерігач програє історії, а політичний жах ховається за яскравими декораціями кабаре.

«Я – камера з відкритим затвором, зовсім пасивна, що записує, а не мислить» [4, р. 13]. Зазвичай ці слова читають, як маніфест реалізму. Але це помилка: у контексті 1930-х років така заява є формою втечі. Оповідач Крістофер стає «камерою» не від хорошого життя і не заради науки. Він робить це, бо реальність стає надто болючою, щоб пропускати її через серце та свідомість. Дослідниця Ліза П'яцца влучно зауважує, що ця техніка еволюціонує в Ішервуда від простого запису до механізму психологічного захисту [3, р. 145]. Перетворивши себе на оптичний прилад, герой ніби знімає із себе провину. Він дивиться, як штурмовики б'ють перехожих або як злидарює його квартирна хазяйка, так, ніби це кадри німого кіно.

Варто окремо зупинитися на побудові роману. «Прощавай, Берліне» не є монолітним твором із єдиним наскрізним сюжетом. Він має кільцеву композицію: роман відкривається та закривається розділами «Берлінський щоденник». Ці документальні рамки охоплюють чотири новели-портрети, створюючи ефект пастки, яка з роками зачинається. Тематичним центром є не стільки життя окремих людей, скільки феномен «сліпоти» суспільства на краю прірви. Бернард Бергонзі зазначав, що письменники 30-х років спеціально використовували таку уривчастість, щоб передати стан розірваної свідомості [2, р. 56]. Ішервуд монтує текст як фільм, де світ більше не цілісний і його неможливо склеїти назад.

Сюжетна динаміка рухається від ілюзії свободи до тотального страху. Зав'язкою слугує приїзд героя в Берлін і його занурення в атмосферу "свята під час чуми". Кульмінацією стає момент, коли політичне насилля вривається у приватне життя героїв, руйнуючи їхні ілюзії.

Важливим образом історій є Саллі Боулз. Вона відіграє роль людської декорації свого часу. Все її життя – це безперервна гра, гротескна спроба вдати, що зовнішнього світу не існує. Саллі фарбує нігті в смарагдовий колір і марить сценою саме тоді, коли Берлін занурюється у темряву. Цей контраст працює бездоганно: маленькі, приватні драми героїв стикаються з грандіозною постановкою нацизму. Адже нацизм, як писав Вальтер Бенямін, – це і є перетворення політики на естетику, з усіма цими смолоскипними ходами та ідеальною уніформою [1, р. 242]. Ішервуд показує, як тоталітарний спектакль просто «переграє» наївний театр богеми.

Ще однією цікавою рисою роману є ігри з мовою. Крістофер викладає англійську, але його уроки перетворюються на метафору тотального непорозуміння. Згадаймо сцену, де він змушує учнів повторювати безглузді граматичні конструкції, поки за вікном наростає насилля. Це виглядає як абсурдна спроба впорядкувати хаос за допомогою граматики. Мова тут більше не об'єднує, вона стає стіною.

Фінал роману – це, по суті, зізнання в поразці. Він відкритий і водночас є вироком: герой покидає місто, залишаючи своїх друзів сам на сам із катастрофою, яку вони відмовлялися помічати. Заключна фраза роману «навіть зараз я не можу повністю повірити, що все це відбулося» [4, р. 317] говорить про те, що уже камера розбита. Важливо звернути увагу: військові (штурмовики) спочатку з'являються в тексті не як монстри, а як частина пейзажу. Це красиві молоді хлопці в новій формі, вони посміхаються в барах, жартують. «Камера» Крістофера милується ними естетично, ігноруючи суть. І в цьому полягає пастка. Війна не приходить одразу з вибухами – вона починається з нормалізації уніформи в мирному місті. Роман натякає: коли ми починаємо сприймати людей у формі просто як красиву декорацію, ми вже програли. Той «нейтральний спостерігач», який відмовляється зайняти дорослу позицію і лише фіксує красу маршируючих колон, зрештою стає тим, хто мовчки відчиняє ворота катастрофі.

Література

1. Benjamin W. The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. Illuminations. New York: Schocken Books, 1969. P. 217–252.
2. Bergonzi B. Reading the Thirties: Texts and Contexts. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1978. 157 p.
3. Piazza L. J. Isherwood's "Camera": The Evolution of a Narrative Technique. The Isherwood Century: Essays on the Life and Work of Christopher Isherwood. Madison: University of Wisconsin Press, 2001. P. 140–152.
4. Isherwood C. Goodbye to Berlin. Toronto: Chatto & Windus; Clark Irwin & Co., 1939. 317 p.

Голубов Денис,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Переклад (італійська, англійська мови)»,
Маріупольський державний університет

ІДЕОЛОГІЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ФАШИЗМУ ТА ЙОГО СУЧАСНИЙ СТАН

Слово «фашизм» походить від італійського «фашіо» (італ. fascio), що означає «пучок», «в'язка», «союз». Фашизм – концепція історична, в якій людина розглядається виключно як активний учасник духовного процесу в родинній та соціальній групі, в нації та в історії, де співробітничать усі нації. Звідси велике значення традиції в спогадах, мові, звичаях, правилах соціального життя.

Перший хто започаткував цей термін, був саме Беніто Муссоліні, який згодом здобув титул «Il Duce» (укр. Лідер) та став головним лідером для італійців у просуванні ідей фашизму та прославлення своєї держави як окремої особи, яка стоїть на першому місці.

В свою чергу, провідна ідеологія італійського фашизму сформувалася у 1920-х роках під керівництвом Беніто Муссоліні та стала теоретичною основою фашистської диктатури в Італії. В її центрі стояла ідея абсолютного пріоритету держави над особистістю: індивід не мав самостійної цінності й розглядався лише як частина національного колективу, що повністю підпорядковується інтересам нації та волі державної влади. Фашизм заперечував ліберальну демократію, парламентаризм і принципи індивідуальної свободи, вважаючи їх проявами слабкості та джерелами суспільного розкладу.

Важливим елементом ідеології був тоталітарний характер влади. Держава прагнула контролювати всі сфери життя – політичну, економічну, культурну та приватну. Фашизм відкидав політичний плюралізм, забороняв опозиційні партії та встановлював однопартійну систему. Значну роль відігравав культ вождя: Беніто Муссоліні (Дуче) зображався як непомильний лідер, уособлення національної волі та історичної місії італійського народу.

Ідеологія італійського фашизму також прославляла силу, дисципліну, активну дію та насильство як легітимні засоби політичної боротьби. Війна розглядалася не як трагедія, а як природний стан нації та засіб її оновлення й загартування. Мілітаризм і виховання громадян у дусі покори, жертвності та готовності служити державі стали важливими складовими фашистської пропаганди.

Кінець ідеології італійського фашизму настав із падінням Беніто Муссоліні та закінченням Другої світової війни. Після поразки Італії у Другій світовій війні фашистський режим був ліквідований, а фашизм офіційно заборонений. Конституція Італійської Республіки прямо забороняє відновлення фашистської партії та фашистської ідеології у її класичному вигляді. Як державна система та офіційна ідеологія фашизм у сучасній Італії не існує.

У сучасній Італії фашизм здебільшого розглядається як трагічний і небезпечний досвід минулого, пов'язаний з диктатурою, війною та порушенням прав людини. Офіційна політична культура ґрунтується на демократичних цінностях, а фашистська ідеологія існує лише як об'єкт історичного аналізу або як радикальна маргінальна течія, що не визначає

напряму розвитку держави.

Водночас окремі ідеї та символи фашизму зберігаються на маргінесі політичного життя у вигляді неофашистських або ультраправих рухів і організацій. Вони зазвичай не називають себе відкрито фашистськими, але можуть апелювати до націоналізму, культу «сильної держави», жорсткого порядку, антикомунізму чи антиглобалізму. Такі течії не мають статусу домінантної ідеології, проте час від часу викликають суспільні дискусії та занепокоєння.

Отже, з історичної перспективи, італійський фашизм показує, що авторитарні ідеології можуть виникати не лише як реакція на кризу, а й як спокуса простих відповідей у складному світі. Його спадщина полягає не стільки в конкретних політичних структурах, скільки в застереженні: коли держава проголошується абсолютною цінністю, а нація — виправданням будь-яких дій, це неминуче веде до дегуманізації людини. Тому головний урок італійського фашизму полягає в усвідомленні того, що стабільність і сила держави не можуть будуватися на придушенні свободи, а справжній розвиток можливий лише там, де людина залишається метою, а не засобом політики.

Література

1. Боярич Святослав. Муссоліні - Вождь фашистської Італії. Львів: Дешева книжка, 1938. 36 с.
2. Доктрина «Фашизму» Беніто Муссоліні. Переклад на українську Сергій Чаплигін. URL: <https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1932.Mussolini.php> (дата звернення: 22.12.2025)

Дмитрієв Володимир,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

CHATGPT НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ – ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Інтеграція штучного інтелекту в освіту стала однією з найдинамічніших тенденцій XXI століття. Окреме місце серед нових технологій займають великі мовні моделі (LLM), зокрема ChatGPT, які здатні генерувати тексти, аналізувати твори та взаємодіяти з учнями у діалоговому режимі. У зарубіжній педагогіці активізувалися дослідження потенціалу ChatGPT у гуманітарних дисциплінах, серед яких особливу увагу привертає зарубіжна література.

Мета статті – систематизувати наукові підходи до використання ChatGPT, у вивченні

літератури в зарубіжній педагогічній практиці. Представити аналіз наукових підходів щодо ефективності штучного інтелекту для формування читацьких навичок, інтерпретації літературних текстів, розвитку критичного мислення, диференціації навчання та академічної підтримки. На основі аналізу сучасних джерел узагальнити ключові дидактичні переваги та ризики використання ChatGPT на уроках зарубіжної літератури у старшій школі.

Аналіз наукових розвідок з проблеми дозволяє виділити наступні напрямки досліджень: теоретичні засади застосування штучного інтелекту в гуманітарній освіті; потенціал застосування мовної моделі ChatGPT у вивченні літератури; розвиток критичного мислення та навичок інтерпретації; персоналізація та інклюзивність навчання; розвиток компетентностей написання творів під час вивчення літератури; педагогічні ризики та обмеження; емпіричні дослідження застосування ChatGPT у школі.

У фундаментальних роботах Брауна Т., Мен Б., та Райдера Н.[1], окреслено концептуальні можливості великих мовних моделей у генеруванні текстів, моделюванні діалогу й створенні інтерпретацій, релевантних до літературознавчих завдань. У збірнику «OpenAI, 2023» підкреслюються універсальність ChatGPT у навчальних контекстах, зокрема під час аналізу художніх текстів[14].

Дослідження Лу Х.[12], Холмс В.[7], Рід Й.[16] показують, що ChatGPT сприяє глибшому розумінню художніх образів і мотивів шляхом пропонування альтернативних інтерпретацій; підсилює аналітичні та дискусійні навички учнів; підвищує читацьку мотивацію завдяки інтерактивності. ChatGPT виступає “інтелектуальним партнером”, який пропонує пояснення, порівняння, історико-культурні довідки та різні ракурси тлумачення тексту.[9]

У працях Фіцджеральда Р. та Йан Х.[4], Кводір Й.[15], Веллера М.[19] підкреслено, що генеративний штучний інтелект здатний: моделювати різні стратегії читання; створювати альтернативні версії інтерпретації твору; сприяти формуванню критичної оцінки джерел, оскільки учні вчаться виявляти хиби, неточності та спрощення у відповідях. Це дозволяє перетворити ChatGPT на інструмент розвитку медіаграмотності у літературному аналізі.

Згідно підходу Холмса В.[8], Хендрксона С.[6], Лукіна Р.[13], Куціркової Н.[11], Ромера М. та Вентури С.[17] ChatGPT відкриває можливості для індивідуалізації темпу та складності опрацювання художніх творів; підтримки учнів із різним рівнем читацьких умінь; адаптації текстів і завдань відповідно до освітніх потреб. ChatGPT може виступати як тьютор, який забезпечує пояснення, спрощені перекази, розширені аналізи та додаткові матеріали.

Американські науковці Кім С.[10] та Веллер М.[19] доводять, що ChatGPT є ефективним інструментом для розвитку компетентностей письмового висловлювання:

допомагає структурувати есе; пропонує мовленнєві зразки; покращує стилістичну грамотність; сприяє написанню рецензій і творчих робіт за мотивами художніх творів. Це дозволяє інтегрувати розвиток письма в уроки літератури.

Дослідження Селвина Н.[18], Давсон П. та Давсона С.[3], Вільямсона Б. та П'яттоєва Н.[20], виявляють низку ризиків використання штучного інтелекту: загроза зниження самостійності мислення учнів; можливість автоматизованого плагіату; формування залежності від цифрових інтерпретацій текстів; етичні питання прозорості алгоритмів. Потреба педагогічного супроводу є ключовою умовою безпечного застосування ChatGPT.[5]

Практичні дослідження в освітніх закладах Канади, Великої Британії та Австралії Ріда Й.[16], Конрада Д.[2] демонструють: підвищення активності учнів під час обговорення літератури; зростання якості інтерпретацій завдяки моделюванню різних смислових підходів; позитивний вплив на комунікативну взаємодію в класі. ChatGPT використовується як партнер у діалозі, а не як заміна вчителя

Таким чином, огляд літератури доводить, що ChatGPT є ефективним інструментом для розвитку читацької, інтерпретаційної та письмової компетентностей. Моделі ChatGPT підсилюють інтерес до літератури через інтерактивність та персоналізацію. Найбільший потенціал ChatGPT виявляє у поясненні складних текстів; порівняльному аналізі творів; формуванні критичного мислення; розвитку академічного письма. Разом з тим ефективність використання залежить від педагогічного супроводу та дотримання етичних вимог. Наукові дослідження підтверджують, що ChatGPT не замінює вчителя, а підсилює навчальний процес, оптимізуючи роботу з художнім текстом.

Література

1. Brown T., Mann B., Ryder N. та ін. Language Models are Few-Shot Learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*. 2020. Vol. 33. P. 1877–1901.
2. Conrad D. Generative Models in Classroom Instruction: Emerging Practices and Implications *Educational Technology Research and Development*. 2023. Vol. 71(2). P. 412–431.
3. Dawson P., Dawson S. Academic Integrity in the Age of Artificial Intelligence. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2022. Vol. 47(3). P. 565–579.
4. Fitzgerald R., Jiang H. Critical Reading in the Age of GPT: New Challenges for Literary Education. *Literacy*. 2023. Vol. 57(1). P. 45–59.
5. Floridi L., Chiriatti M. GPT and the Limits of Artificial Intelligence: A Philosophical Inquiry. *Minds and Machines*. 2020. Vol. 30. P. 405–422.
6. Hendrickson S. ChatGPT in the Literature Classroom: Transforming Textual Analysis and Student Writing. *Modern Language Journal*. 2024. Vol. 108, No. 1. P. 122–138..
7. Holmes W., Bialik M., Fadel C. *Artificial Intelligence in Education*. Boston: Center for

Curriculum Redesign, 2021. 245 p.

8. Holmes W., Porayska-Pomsta K., Holstein K. AI-Supported Reading Practices in K–12 Classrooms. *British Journal of Educational Technology*. 2022. Vol. 53(3). P. 645–661.
9. Kasneci E., Sessler K., Küchemann S. та ін. ChatGPT for Education: Opportunities and Challenges for AI-Integrated Learning. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2023. Vol. 5. Article 100123.
10. Kim S. AI-Enhanced Writing Instruction: Impacts on Student Performance. *Computers & Education*. 2023. Vol. 196. Article 104676.
11. Kucirkova N. Digital Personalization in Education: A Critical Review. New York: Routledge, 2020. 168 p.
12. Lu X. AI Literacy and Literary Interpretation: Rethinking Reading in the Digital Era. *Journal of Literacy Research*. 2023. Vol. 55(2). P. 178–195.
13. Luckin R. Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education in the 21st Century. London: UCL Press, 2018. 260 p.
14. OpenAI. GPT-4 Technical Report. 2023. 98 p.
15. Qadir J. Pedagogy of AI-Generated Texts: Challenges and Possibilities. *AI and Ethics*. 2022. Vol. 2. P. 471–486.
16. Reed Y. AI-Supported Literary Discussions in Schools: A Classroom-Based Study. *Reading Research Quarterly*. 2023. Vol. 58(4). P. 765–784.
17. Romero M., Ventura S. AI-Driven Personalized Learning Environments: A Systematic Review. *Journal of Educational Computing Research*. 2022. Vol. 60(4). P. 1015–1038.
18. Selwyn N. Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Cambridge: Polity Press, 2022. 210 p.
19. Weller M. AI and the Future of Academic Writing. London: Ubiquity Press, 2023. 132p.
20. Williamson B., Piattoeva N. Algorithmic Education Governance: Regulating AI Technologies in Schools. *Learning, Media and Technology*. 2023. Vol. 48(2). P. 150–166.

Дранна Поліна,
4 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Переклад (італійська, англійська мови)»
Маріупольський державний університет

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ОСНОВІ
МЕДІАМАТЕРІАЛІВ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Актуальність дослідження зумовлена тим, що спортивна термінологія активно функціонує не лише у фахових текстах, а й у загальноживаній мові, що іноді створює хибне уявлення про її простоту та доступність. Значна частина спортивних термінів справді стала загальновідомою, проте існує велика кількість лексичних одиниць, для адекватного перекладу яких необхідно володіти розумінням специфіки спортивного дискурсу, термінологічної системи та культурних особливостей мови оригіналу.

Метою дослідження є аналіз спортивних термінів італійських медіаматеріалів та визначення особливостей їх перекладу українською мовою.

Спортивна мова (або мова спорту) – це технічні та спеціалізовані термінології окремих спортивних дисциплін (тобто пов'язані з інвентарем і діями, необхідними для здійснення певного виду спорту), а також різні жанри усного й писемного мовлення, спрямовані на опис і коментування спортивних подій та постатей (зокрема журналістські хроніки, серед яких насамперед футбольні) [4].

Спортивний термін – це слово або словосполучення, вживані на позначення спортивних дій, місця та особливостей їхнього перебігу, виконавців, діячів спорту, а також предметів, спортивного спорядження, певних рис та особливостей спортивної дії, спортивних титулів і звань [1, с.4].

Одним зі способів перекладу спортивної термінології є прямий переклад, тобто використання словникового відповідника (*calciatore – футболіст, partita – матч*) [2, с.279]. Для перекладу термінів, для яких у мові перекладу немає усталених еквівалентів, застосовуються різні методи міжмовних трансформацій, таких як лексичні, лексико-семантичні, граматичні, лексично-граматичні тощо [3, с.69].

Важливою особливістю спортивних медіатекстів є використання розмовних, сленгових і метафоричних виразів, для перекладу яких перекладач часто застосовує кілька міжмовних трансформацій одночасно, що забезпечуватиме природність тексту перекладу та кращу зрозумілість.

За допомогою транскрибування та транслітерації передаються власні назви спортивних клубів, турнірів, а також іншомовні запозичення, що активно функціонують у спортивному дискурсі (*Juventus – Ювентус, FIFA – ФІФА*).

Отже, переклад спортивної термінології з італійської мови на українську на основі медіаматеріалів потребує комплексного підходу, який передбачає не лише використання словникових відповідників, а й активне застосування міжмовних трансформацій з урахуванням контексту, жанрових особливостей медіатексту та цільової аудиторії.

Література

1. Боровська О. В. Співвідношення національних та інтернаціональних термінів в українській термінології галузі фізичної культури та спорту. Київ, 2004. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca54a88b-64fd-46fb-a451-f0a48e9ef8fa/content> (дата звернення: 21.11.2025)
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Karaban_2004_576.pdf. (дата звернення: 15.10.2025)
3. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія: навчальний посібник. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. 172 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1984/1/2020_NP_Furt_Terminolohiia.pdf. (дата звернення: 15.10.2025)
4. Treccani. Il linguaggio sportivo come linguaggio settoriale.. URL: [https://www.treccani.it/enciclopedia/lingua-dello-sport_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/lingua-dello-sport_(Enciclopedia-dell'Italiano)/) (дата звернення: 11.12.2025)

Карцелюба Уляна,

4 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»

Маріупольський державний університет

ПОРІВНЯННЯ БАЗОВОЇ ЛЕКСИКИ УРЗУФСЬКО-ЯЛТИНСЬКОГО, ВЕЛИКОНОВОСІЛКІВСЬКОГО ТА МАЛОЯНИСОЛЬСЬКОГО ДІАЛЕКТІВ РУМЕЙСЬКОЇ МОВИ ЗА СПИСКОМ СВОДЕША

Румейська мова греків Надазов'я має 5 мовних різновидів (за Д.Спірідоновим), кожен із яких має певні фонетичні та лексичні особливості, зумовлені обставинами їхнього формування, що класифіковані за територіальною ознакою [1, с.174]. Наше дослідження охоплює аналіз подібних та відмінних рис діалектів селища Ялта й Урзуф, селища Велика Новосілка і села Малоянисоль.

Наскільки ж лексично та фонетично діалекти румейської мови подібні між собою? Для з'ясування цього питання можемо використати список із 145 базових історично стійких слів, запропонований Морісом Сводешем, що визначає ступінь спорідненості мов [2, с.276].

Для порівняння діалектів було опитано 15 інформантів (7 із яких – представники МЯ

(Касянівка, Малоянисоль)), по 4 – представники Я-У (Урзуф) та ВН (Стила)). Відповідні таблиці лексики були складені на основі відповідей найдосвідченіших мовців, народжених у 1940-1950 рр. До списку слів входили базові дієслова, назви кольорів, частин тіла, прикметники та займенники, назви тварин та небесних тіл.

Риси, спільні між трьома діалектами:

1. Особові займенники (*го, си, еміс, есіс*)
2. Слова на позначення родинних зв'язків (*мана, бала, тата, папу*)
3. Дієслова (*драну, піну, міріз, анастениз*)
4. Вказівні займенники (*атутус, ти*)

Відмінні риси:

1. Яскраво виражений чітакізм (МЯ): *мач* (пор. *мат* і *мать* ВН і Я-У), *черато* (пор. *тірать* Я-У), *офчірус* (пор. *офтірус* Я-У та *офтірс* ВН)

2. МЯ – випадіння голосних: *мти* (пор. *міти* Я-У і ВН), *фчал* (пор. *тіфал* ВН), *бдъар* (пор. *пудъар* ВН)

3. Я - У – більша кількість питомо грецьких лексем: *тітрін* (*кітриво*) (пор. *сарі* МЯ), *пулімізу* (пор. *курешлайзу* МЯ), *кулібу* (пор. *ялдаєву* ВН)

4. Я - У – пом'якшення приголосних: *тихадарсь, адраць, мать, тись, енась, тірать*

Саме Я-У та ВН мають найбільший відсоток схожих лексем.

Табл.1 Порівняння лексики трьох діалектів (перші 50 слів)

№	Українською	Ялтинський	Великоновосілівський	Малоянисольський
1	я	го	го	го
2	ти	си	си	си
3	ми	еміс	еміс	еміс
4	цей, це	атутус, атуту	атутус, атуту	атутус, атуту
5	ви	есіс	есіс	есіс
6	хто	тись	пуюс	пуюс
7	що	ти	ти	ти
8	не	йох, мі	йох, мі	йох, мі
9	усе / всі	ола-па	ола-па	ола-па

10	багато	пула	пула	пула
11	один	енась	енас	енас
12	два	дъия	дъия	дъия
13	великий	мега	мега	мега
14	довгий	макріс	макріс	макріс
15	маленький	мукуцик	мікрос	мкрос
16	жінка	інека	інека	інека
17	чоловік	андрась	андрас	андрас
18	людина	атъарпсь	атъарпус	атъарпус
19	риба	псарь	псар	псар
20	птаха	пулі	пулі	пли
21	собака	щілі	щілі	шкли
22	воша	фтир	фтир	фтир
23	дерево	дъендро	дъендро	дъендро
24	насіння	сперма	сперма	сперма
25	лист	філа	фила	філа
26	корінь	різа	арзес	арзес
27	кора	флідъи	флудъи	флудъ
28	шкіра	дъерма	дъерма	дъерма
29	м'ясо	креясь	креяс	креяс
30	кров	єма	ема	ема
31	кістка	студъь	студъ	студъ

32	жир	альма	лыпара	липара
33	яйце	віго	вуго	вго
34	ріг	тірать	тират	черато
35	хвіст	радъь	арадъь	радъь
36	перо	фтиро	фтиро	фтиро
37	волосся	малия	малия	малия
38	голова	тіфаль	тифал	фчал
39	вухо	фти	фты	фты
40	око	мать	мат	мач
41	ніс	міти	міти	мты
42	рот	стома	стома	стома
43	зуб	дъонди	дъонды	дъонди
44	язик	глоса	глоса	глоса
45	ніготь	ниш	ныш	ниш
46	нога (стопа)	пудъарь	пудъари	бдъал
47	коліно	гунат	гунат	гунат
48	рука (кисть)	паламу	паламу	палам
49	живіт	ділія	тилія	чілія
50	горло	гуло	гаргандзал	гаргандзал

Обрано 50 слів для презентації (повна таблиця буде надана в додатках) основних подібностей та відмінностей, де яскраво-зеленим кольором виділено спільні слова та слова, притаманні діалекту МЯ, світлішими відтінками позначено незначні фонетичні відмінності, блідо-зеленим позначено значні фонетичні відмінності, жовтим – лексичні відмінності.

Отже, більше спільних фонетико-морфологічних і лексичних рис простежується між ялтинсько-урзуфським та великоновосілківським діалектами, тоді як найбільша кількість специфічних рис притаманна малоляниському діалекту.

Література

1. Спіридонов Д. Историчний інтерес вивчення говірок маріупольських греків. Східний світ. 1930. № 3 (12). С. 171-181
2. Swadesh M. The Origin and Diversification of Language. – Austin: University of Texas Press, 1971. С.271 – 277 Електронний ресурс: <https://dn721504.ca.archive.org/0/items/swadesh-the-origin-and-diversification-of-language-1971/Swadesh%20-%20The%20Origin%20and%20Diversification%20of%20Language%20%281971%29.pdf> (дата звернення: 29.12.25)

Ковальчук Марія,

1 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

МОТИВ ПРОТИСТОЯННЯ З ДИЯВОЛОМ У ВІРШІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «А ЗАРАЗ Я РОЗПОВІМ ТОБІ, ЯК ЗУСТРІЧАВСЯ З ДИЯВОЛОМ»

Поезія Сергія Жадана є яскравим прикладом поєднання соціальної проблематики з глибоким екзистенційним пошуком. У вірші «А зараз я розповім тобі, як зустрічався з дияволом...» автор переосмислює класичний конфлікт добра і зла, подаючи свою версію традиційного мотиву протистояння з дияволом. Аналіз тексту дозволяє виділити кілька ключових мотивів, що формують художню парадигму твору.

Десакралізація образу зла. У досліджуваному тексті відбувається зниження пафосу образу диявола. Він позбавлений містичного ореолу і постає як «чорний кравець із Бронкса» [1]. Жадан використовує естетику нуару та кримінальної драми: диявол займається контрабандою, перестрілками та шиє коштовні костюми для бомонду. Зло тут не метафізичне, а суто матеріальне, укорінене в грошах, владі та насиллі. Це метафора жорстокого зовнішнього світу, який намагається підпорядкувати собі людину через стереотипи, спокусу та страх.

Мотив тілесної трансформації та механіка залежності. Вплив зла на ліричного героя описується через натуралістичні фізіологічні метафори: «він вводить тобі під шкіру мед і олово, / він пришиває тобі до тіла своє серце й голову» [1]. Образ введення під шкіру

меду і олова прочитується як алегорія наркотичного досвіду або згубної пристрасті: «мед» символізує фазу ефемерної ейфорії та спокуси, тоді як «олово» уособлює неминучу фазу фізичного тягаря, холоду та болю, що настає згодом. Через цей цикл насолоди й страждання відбувається повна втрата ідентичності, герой стає інструментом, якому «пришили» чуже серце й голову, змушуючи дивитися на світ очима поневолевача. Таким чином, поет обстоює ідею, що втрата себе і своєї сутності, погляд на світ чужими очима, життя за чужими приписами – це і є зло, оскільки людина зраджує себе і власне єство. Водночас таємниці людської душі, її прагнення і переживання («голоси» і «сни») абсолютно незрозумілі дияволу, видаючись йому мізерними і не вартими уваги:

Диявол, Маріє, не знає, що має робити з нами,
з нашими голосами, з нашими снами.
Він має справу з шовком, він тримається суші.
Що йому наші біди, що йому наші душі? [1].

Ці рядки виявляють повне нерозуміння дияволом прагнень людської душі, а отже – й безсилість зла перед людською сутністю. Диявол оперує на поверхні, у сфері матеріальних оболонок. Він уникає занурення в глибину душі, яка асоціюється зі стихією води. Для диявола вода – це лише місце приховування злочинів, тоді як для ліричного героя «спрага» (тобто духовні потреби) є символом життєдайної сили.

Сакралізація інтимного. Центральним образом порятунку для ліричного героя виступає Марія. Попри алузію на біблійний контекст, її святість у вірші має земну, тілесну природу. Спасіння відбувається не через молитву, а через фізичну близькість та емоційний зв'язок:

Але мене завжди рятувала твоя увага,
тримала твоєї любові липнева спрага,
боронили твої дерева, що снігом покрилися,
наповнювала теплом родимок твоїх кирилиця [1].

Любов у Жадана стає єдиним можливим способом збереження власної сутності в умовах агресивної урбаністичної реальності: любов зцілює рани і робить людину невразливою для зла.

Сергій Жадан стверджує, що в умовах агресивного матеріального світу єдиним способом зберегти душу є плекання інтимного простору. Диявол може контролювати тіла, але він безсилий перед глибиною людських почуттів, для нього вони незбагненні і йому непідвладні.

Література

1. Жадан С. Вірш дня. *Видавництво Старого Лева*. URL: <https://starylev.com.ua/blogs/virsh->

dnua-sergiy-zhadan-6?srsId=AfmBOorK1-lX-U-woXu7vM33-cPef8ZmHs-ygnHsxThDl4CcmFpc0fp8 (дата звернення: 04.12.2025).

Копищик Володимир,
1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»
Маріупольський державний університет

ГЕЙМІФІКОВАНІ ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ЗСО ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Професійна діяльність сучасного педагога вимагає безперервного пошуку та впровадження інноваційних методичних прийомів, спрямованих на стимулювання пізнавального інтересу учнів. Оскільки рівень внутрішньої мотивації безпосередньо корелює з ефективністю та якістю засвоєння знань, особливої актуальності набуває впровадження гейміфікації – методологічного підходу, що дозволяє трансформувати освітній процес за допомогою ігрових механік. У межах цього дослідження розглянемо практичний аспект застосування гейміфікованих систем у сучасній лінгводидактиці.

Гейміфікація визначається як інтеграція ігрових елементів та механізмів у неігрові контексти, зокрема в освітнє середовище. До базового інструментарію таких систем належать: накопичувальні бали (очки досвіду), рівні складності, системи нагород і рейтингів, цифрові значки та інтерактивні завдання. Попри можливість реалізації гейміфікованих сценаріїв у традиційному форматі (наприклад, за допомогою карток), найбільш перспективним є використання цифрових платформ. Застосування гаджетів є природним для сучасного покоління учнів та відкриває ширший спектр функціональних можливостей для візуалізації прогресу порівняно з аналоговими методами.

Однією з найбільш репрезентативних гейміфікованих платформ є Duolingo [1]. Система оснащена розгалуженою структурою ігрових елементів, що сприяють підтримці сталої мотивації до вивчення мови. Платформа є універсальною: вона ефективна як для автономного навчання, так і для інтеграції в аудиторну роботу. Функціонал для викладача дозволяє формувати навчальні групи, здійснювати моніторинг академічних досягнень учнів у реальному часі та диференціювати завдання відповідно до рівня підготовки.

Платформа Kahoot [2] демонструє високу ефективність у проведенні варіативних квестів, вікторин та навчальних ігор. Суттєвою перевагою сервісу є гнучкість у створенні

авторського контенту та можливість залучення інструментів штучного інтелекту для генерації завдань. Використання динамічної графіки, анімації та інтерактивних головоломок сприяє подоланню когнітивної втоми та підвищує залученість учнів до навчального процесу.

Для детального моніторингу прогресу та забезпечення адаптивності навчання доцільним є використання Khan Academy [3]. Платформа базується на алгоритмах інтелектуального аналізу відповідей, що дозволяє персоналізувати контент залежно від індивідуальних потреб учня. Процес візуалізації успіху через кольорові шкали, серії правильних відповідей та накопичення досвіду забезпечує чіткий зворотний зв'язок, що робить сервіс дієвим інструментом як для дистанційного навчання, так і для підсумкового контролю.

Quizlet [4] пропонує лаконічний та функціональний інтерфейс для опанування лексичного матеріалу. Методичний потенціал платформи охоплює чотири режими: заучування, використання флеш-карток, тестування та підбір відповідностей. Наявність великої бази готових модулів дозволяє педагогу оперативно адаптувати навчальні матеріали під конкретні завдання уроку, забезпечуючи при цьому персоналізацію контролю знань.

Спеціалізована платформа Memrise [5] орієнтована на розвиток рецептивних навичок шляхом поєднання варіативних вправ із автентичним аудіо- та відеосупроводом. Інтеграція завдань цієї платформи в домашню роботу або етап актуалізації знань дозволяє ефективно закріплювати вивчений матеріал у контексті реального мовлення.

Проаналізовані цифрові сервіси є дієвим інструментом підвищення мотивації та інтенсифікації навчального процесу. Кожна платформа характеризується унікальним функціоналом і специфічними ігровими механіками, що дозволяє реалізовувати комплексний підхід у викладанні іноземної мови. Таким чином, гейміфікація постає не просто як розважальний елемент, а як стратегічний метод оптимізації сучасної освітньої парадигми.

Література

1. Duolingo : офіційний сайт. URL: <https://www.duolingo.com> (дата звернення: 14.12.2025).
2. Kahoot! : офіційний сайт. URL: <https://kahoot.com> (дата звернення: 15.12.2025).
3. Khan Academy : офіційний сайт. URL: <https://www.khanacademy.org> (дата звернення: 17.12.2025).
4. Quizlet : офіційний сайт. URL: <https://quizlet.com> (дата звернення: 17.12.2025).
5. Memrise : офіційний сайт. URL: <https://www.memrise.com> (дата звернення: 17.12.2025).

Кравець Зоя,
4 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Переклад (італійська, англійська мови)»
Маріупольський державний університет

SEMIOTIC TRANSLATION AND INTRACULTURAL CONFLICT: THE CASE OF *FANTOZZI* BY PAOLO VILLAGGIO

Traditional approaches to translation often treat linguistic equivalence or communicative accuracy as the main goal, focusing on transferring a message from a source language to a target language. While these models work well for informational texts, they are far less effective when applied to literary works, where meaning is deeply shaped by culture. Additionally, such approaches tend to overlook the fact that a text is not just a linguistic product, but a cultural unit situated within a complex, heterogeneous semiotic system. Semiotic translation studies argue that translation is not simply a language-oriented procedure, but rather a transformation of the original message, whether verbal or nonverbal, by symbolic means of the receiving semiosphere or one of its components. [4, c.218] As such, translation functions as a reorganization of meaning rather than as its transmission.

A semiotic approach offers a analytically useful perspective, as linguistic accuracy alone does not guarantee the preservation of cultural meaning. The Tartu School of Semiotics research conceptualizes culture as a multilingual continuum in which translation functions as a fundamental mechanism not only between cultures (intercultural translation) but also within a single culture (intracultural translation). [2, c.392] This framework allows translation to be analyzed as a socially meaningful act that reshapes cultural memory and collective self-understanding.

This view of translation as a dialogic process within the semiosphere is further developed in the Andrews and Maksimova (A&M) model proposed in *Semiospheric Transitions: A Key to Modelling Translation* (2008). The model analyzes translation by adapting Roman Jakobson's communication scheme and expanding it from a semiotic perspective. Since communication is inherently dialogic, the scheme is doubled, reflecting the interaction between the Source Text and the Target Text. As a result, the communicative elements of the Source Text are restructured in the Target Text. The way these elements are prioritized determines the translational strategy, forming a spectrum from source-oriented (foreignizing) to target-oriented (domesticating) translation. [1, c.266]

According to this hierarchy, five translation types can be identified [1, c. 267]:

- Literal translation, which «doubles» or, rather, preserves the code (the language) and remains strongly source-oriented
- Faithful translation, which preserves both code and message
- Balanced translation, which incorporates the addresser and mediates authorial intent
- Idiomizing translation, which includes the addressee and aligns with target norms
- Free translation, which doubles all communicative factors and is predominantly target-oriented

This model can be effectively applied to a culturally dense passage from *Il secondo tragico Fantozzi* (1976). One of the film's most iconic moments occurs during a mandatory screening of Sergei Eisenstein's canonical film *The Battleship Potemkin* (*La corazzata Potëmkin*). After enduring the viewing, Fantozzi shouts his infamous verdict: «La corazzata Potëmkin è una cagata pazzesca.» [3]

This highlights two opposed cultural codes:

- High-culture signifier: *La corazzata Potëmkin*, globally recognized as a masterpiece of cinematic modernism
- Low-culture signifier: *cagata pazzesca*, a vulgar, low-register expression with strong shock value

The satirical force of the passage lies in its function as an act of intracultural translation. It stages a collision between the central, elite codes of the Italian semiosphere and its peripheral, marginalized parts. Fantozzi, a socially subordinate accountant, uses deliberately inappropriate language to reject an imposed cultural authority.

The translation challenge here is not semantic but structural. If the translation strategy smooths over either the cultural specificity of the referent or the extreme vulgarity of the critique, the entire satirical function is lost.

To conclude, the A&M framework proves valuable by transforming the debate over translation strategy from a subjective, qualitative judgment into an objective, structural analysis. It allows the researcher to precisely diagnose where in the communication structure the translator's strategy uses its influence, and to predict the degree of domestication or foreignization applied to the source culture's message. The case of *Fantozzi* demonstrates that texts based in deep intracultural conflict require a strategy that preserves functional asymmetry. The effectiveness of the critique depends not on lexical equivalence for words like «pazzesca», but on maintaining the tension necessary for cultural self-reflection, reorganization, and the generation of a new meaning through translation.

Література

1. Andrews E., Maksimova E. Semiospheric transitions: A key to modelling translation. *Sign*

Systems Studies. 2008. Vol. 36, no. 2. P. 259–269. URL: <https://doi.org/10.12697/sss.2008.36.2.02> (date of access: 18.12.2025).

2. Monticelli D. Borders and translation: Revisiting Juri Lotman's semiosphere. *Semiotica*. 2019. Vol. 2019, no. 230. P. 389–406. URL: <https://doi.org/10.1515/sem-2017-0125> (date of access: 18.12.2025).

3. Riccardo Giamboni. Fantozzi - La corazzata potemkin è una cagata pazzesca, 2016. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3EZEd9FGvbw> (date of access: 18.12.2025).

4. Wu X., Chelyapina C. The semiosphere as a generator of intra- and intercultural translations. *Southern semiotic review*. 2023. Vol. 2023 i, no. 17. P. 211–224. URL: <https://doi.org/10.33234/ssr.17.11> (date of access: 18.12.2025).

Ласкорунська Анастасія,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Переклад (англійська, німецька)»

Маріупольський державний університет

ПОНЯТТЯ РИТОРИКИ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ: ВІД КЛАСИЧНИХ ДО КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНИХ ПІДХОДІВ

Риторика – це давнє мистецтво переконливого мовлення, яке завжди приваблювало своєю силою впливу на людську свідомість та переконання, сьогодні переживає справжнє відродження в сучасному мовознавстві. Парадоксально, що наука, яка народилася в античній Греції як інструмент публічної боротьби за правду в суді чи на форумі, нині повертається до нас у новому осмисленні – як ключ до розуміння дискурсивних практик влади, ідеології та когнітивних механізмів сприйняття. Класична риторика Аристотеля, Цицерона й Квінтіліана будувалася на п'яти канонах: інвенції, диспозиції, елокуції, меморії та акції, де переконання досягалося балансом етосу, пафосу й логосу [1].

У середньовіччі та ранньомодерний період риторика адаптувалася до нових реалій: проповідей, листування, правових диспутів. В українській традиції вона розквітла в Києво-Могилянській академії, де курси риторики ставали основою освіченості, поєднуючи античну спадщину з бароковою пишністю [9]. Та з XIX століття риторика поступово витісняється формальною логікою та науковим дискурсом, де емоційний і стилістичний виміри здаються зайвими, другорядними. Це був час, коли мова мала бути «чистою», об'єктивною, позбавленою пафосу ніби забуваючи, що будь-яка мова завжди риторична.

Справжній поворот відбувається в середині ХХ століття з появою неориторики. Хайм Перельман у своєму трактаті «Нова риторика» (1958) переосмислює риторичку не як формальні правила промов, а як теорію аргументації в повсякденному житті, де «згода аудиторії досягається не силою логіки, а через спільні цінності та ймовірні судження» [4]. Це вже не риторика елітарного оратора, а риторика демократичного діалогу, де переконання це процес переговорів. Українські дослідники, наприклад, Лариса Мацько, розвивають цю ідею, інтегруючи неориторичку з прагматикою та соціолінгвістикою, показуючи, як риторичні стратегії працюють у всіх сферах комунікації – від політики до реклами [2; 3].

Дискурсивний підхід, натхненний ідеями Мішеля Фуко, трактує риторичку як механізм конструювання реальності. Дискурс тут не просто мовлення, а практика, що формує владу, ідеологію, ідентичність [5]. Риторика стає інструментом аналізу, як мова створює соціальні наративи: політичні міфи, гендерні стереотипи, національні ідентичності. Чи не тут криється сила риторички в сучасному світі у здатності розкривати приховані механізми маніпуляції? У політичному дискурсі, наприклад, риторичні фігури не прикраса, а зброя, що формує сприйняття подій.

Найцікавішим, на наш погляд, є когнітивно-дискурсивний підхід до осмислення риторички як наукового напрямку, де риторика зливається з когнітивною лінгвістикою. Переконання тут – вже не зовнішній вплив, а внутрішній процес ментальної обробки: метафори, фрейми, тропи активують когнітивні схеми, концепти, ментальні моделі реципієнта. Теорія когнітивної риторички показує, як політичний дискурс рамкує реальність, викликаючи емоційні реакції через схеми знань [6; 10]. В українському контексті це особливо актуально: риторика національної ідентичності, мовні стратегії в умовах гібридних війн, де метафора може стати потужнішим за аргумент.

Ця еволюція риторички від класичних канонів до когнітивних моделей свідчить про її адаптивність: у сучасному мовознавстві риторика перестає бути архаїчним мистецтвом і стає міждисциплінарною наукою, що пояснює, як мова формує мислення, суспільство, владу, розкриваючи гендерні, ідеологічні, культурні виміри дискурсу. У час цифрових комунікацій, коли слова поширюються миттєво, розуміння риторички стає не просто академічним інтересом, а необхідністю для свідомого існування в світі слів.

Таким чином, риторика як науковий феномен зазнала значної еволюції – від класичного мистецтва публічного переконання до міждисциплінарного інструмента аналізу сучасних дискурсивних практик. Переосмислення риторички в межах неориторички, дискурсивного та когнітивного підходів засвідчує її актуальність як засобу дослідження аргументації, мовного впливу та механізмів конструювання соціальної реальності. У сучасному мовознавстві риторика постає не лише як техніка переконання, а як теоретична основа для аналізу

ідеологічних, когнітивних і культурних вимірів комунікації, що є особливо важливим в умовах інтенсивного розвитку медіа та цифрових форм взаємодії.

Література

1. Аристотель. *Риторика*. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 352 с.
2. Мацько Л. І., Мацько О. М. *Риторика: навчальний посібник*. Київ: Вища школа, 2003. 287 с.
3. Мацько Л. І., Мацько О. М., Кравець Л. В. *Основи загальної риторики: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
4. Перельман Х., Ольбрехт-Титек Л. *Нова риторика: трактат про аргументацію*. Київ: КМ Академія, 2004. 512 с.
5. Бацевич Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики: підручник*. Київ: Академія, 2004. 344 с.
6. Серажим К. С. *Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність*. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 456
7. Зубрицька М. *Модерність світосприйняття: літературно-теоретичні дослідження Соломії Павличко*. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2009.
8. Онуфрієнко Г. С. *Риторика: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 400 с.
9. Сагач Г. М. *Риторика: навчальний посібник*. Київ: Видавництво «Ін Юре», 2000. 568 с.
10. Шевченко І. С. *Проблеми типології дискурсу: дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*. Харків: Константа, 2005. 280 с.

Лило Ірина,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»

Маріупольський державний університет

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРЕКОМОВНИХ ПЕРСОНАЖІВ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ

З-поміж усіх медіатехнологій найпопулярнішими, безумовно, залишаються мультиплікаційні фільми. Фахівці називають декілька принципів дії механізму формування у дітей соціальних настанов і цінностей під впливом мультиплікаційних фільмів, а саме:

інформування – розширення обізнаності дітей про довкілля, формування первинних уявлень про добро і зло, еталони гарної і поганої поведінки; ідентифікація – засвоєння соціальних настанов і цінностей шляхом зіставлення себе з персонажами мультфільмів; імітація – копіювання поведінки, наслідування героїв мультиплікаційних фільмів. Сюжети мультфільмів – це стандартні ситуації, з якими стикаються діти у повсякденному житті, у процесі спілкування з іншими членами суспільства. Вони демонструють соціальні норми, правила, гендерні ролі, цінності і моделі поведінки тощо. Потім сюжети відтворюються дітьми, закріплюючи образ дії в тих чи інших ситуаціях [1, 86]. Мультиплікаційні фільми не тільки носять легкий і розважальний характер, але і відіграють значну ідеологічну роль. Актуальність роботи обумовлена тим, що мультиплікаційні фільми передають соціальні та лінгвістичні повідомлення дітям, через які вони набувають певних образів про мову і світ. Діти засвоюють будь-яку інформацію швидше ніж дорослі і до певного віку не можуть розділяти інформацію на корисну і не корисну. Тому всі якісні сучасні мультфільми створюються виключно за участю психологів. Багатьма психологами було відзначено, що найкориснішими мультфільмами вважаються інтерактивні та «проблемні мультфільми».

Р. Силко зазначає, що «мультиплікація – це універсальна та інтернаціональна мова спілкування дітей та дорослих усього світу. Мультиплікація є дуже близькою до світу дитинства, бо в ній завжди присутня гра, злет фантазії й немає нічого неможливого. Мультиплікація є універсальним багатогранним засобом розвитку дитини у сучасному візуально насиченому світі. Виразні засоби мультиплікації є найбільш природними для дитячого віку стимуляторами творчої активності та розкритості мислення» [4, с.188]. Перший грекомовний чорно-білий мультиплікаційний фільм був знятий С. Поленакісом під назвою «Герцогиня розповідає ...», даний мультфільм висміював італійське вторгнення в Грецію 28 жовтня 1940 року.

В мультиплікаційних фільмах існують комунікеми-фразеосхеми, лексико-фразеологічні та етикетні комунікеми. В. Ю. Мелікян виділяв такі чинники, які належать до комунікем-фразеосхем: а) соціальні, що впливають на вибір словесної формули в конкретній комунікативній ситуації: фактор адресата (його вік, стать та ін.), комунікативні умови (місце, час, тривалість спілкування), характер взаємин між співрозмовниками тощо; б) ситуативні (часте повторювання); в) прагнення до стереотипності; г) збільшення різноманітності, що призводить до появи великої кількості ФО [3, с.79–81]. У роботах М. І. Личук та Г. В. Ситар зазначено, що в синтаксичному ладі будь-якої мови можна виділити дві групи речень. Основну й найбільшу частину складають традиційні (нефразеологізовані речення). Меншу групу становлять синтаксичні фразеологізми (або фразеологізовані речення) [2, с.139]. Лінгвісти одностайно зауважують, що синтаксична схема таких комунікем-фразеосхем має

два і більше компоненти. Одні елементи фразеологізованих конструкцій постійні, інші – змінні, наприклад: (Τι είσαι!). Опорний компонент комунікем-фразеосхем включає лексему чи її сполучення [2, с.285]. У мультиплікаційних діалогах засвідчено комунікеми-привітання як невимушені однослівні формули (Γειά σου)

У грекомовних мультиплікаційних фільмах використовуються лексико-фразеологічні комунікеми як дискретні одиниці висловлення. У тексті лексико-фразеологічні комунікеми виконують реактивну, волюнтативну, емоційно-оцінну, етикетну та інформативну функції.

πάρτε νερό στο στόμα σας; πώς να πίνεις; σκάβοντας βρώμικα ρούχα; κρατήστε την ουρά με ένα όπλο; από καιρό σε καιρό, σιγά σιγάκαι; Δεν αζίζει (Δεν πρέπει να το κάνετε).

Також грекомовні мультиплікаційні фільми містять етикетні комунікеми, які є синтаксично і функціонально самостійними стійкими формулами спілкування, активними в усній розмовній мові.

На нашу думку, аналіз лінгвістичних особливостей мультиплікаційних фільмів здійснюється для того, щоб більш детально схарактеризувати персонажів, їхню мову та поведінку. Завдяки комунікемам-фразеосхемам, лексико-фразеологічним та етикетним комунікемам здійснюється емоційний вплив на телеглядачів. У мові персонажів грекомовних мультфільмів засвідчено як загальноповжиті комунікеми, так і соціально марковані — сленгізми та жаргонізми, а також використання просторічних, розмовних слів, які характерні для всіх мов.

Література

1. Крутий К.Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення. *Вісник Наукові записки. Сер. Педагогіка*. 2013. Вип.3. С. 85-90.
2. Личук М.І. Фразеологізовані речення в системі простого речення: монографія. Київ, 2015. 223 с.
3. Миронюк О.М. Історія мовного етикету. Київ: Логос, 2006. 167 с.
4. Силко Р.М. Мульт-терапія як технологія виховання дітей. Активна мульт-терапія. *Вісник. Сер. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 120. С. 188–190.

Огородник Єлизавета,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»

Маріупольський державний університет

ПЕРЕКЛАД БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З

НОВОГРЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

З приводу збільшення кількості перекладеної літератури з новогрецької мови на українську, розвитком міжкультурних зв'язків між Грецією та Україною, питання адекватної передачі значення з мови оригіналу мовою перекладу з часом набуває більшої актуальності. Об'єктом дослідження є безеквівалентна лексика та фразеологізми, предметом дослідження є способи перекладу безеквівалентних, зокрема фразеологічних одиниць. Матеріал дослідження – оригінальний твір «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ» Георгієса Візіїноса та його переклад українською мовою («Єдина в житті його мандрівка»), виконаний Андрієм Савенко.

За Я. І. Рецкером, *безеквівалентна лексика* – це група лексичних або фразеологічних одиниць, які не мають постійного словникового відповідника в мові, і не залежать при цьому від контексту. Це слова, еквіваленту яких в іншій мові не існує протягом певного історичного часу [2, с. 152].

За О. Тупицей така лексика розмежовується за трьома основними критеріями:

- 1) *семантичний*, що відповідає за смислове значення слова;
- 2) *граматичний*, що концентрує увагу на одиниці, яка має певні формальні показники;
- 3) *функціонально-стилістичний* – тобто безеквівалентна лексика може виконувати в тексті функції створення національного колориту, інтимізації тощо.

Звернення до цих критеріїв дає змогу систематизувати безеквівалентну лексику й визначити, які саме параметри є вирішальними для добору перекладацького відповідника.

За М. П. Кочерганом, *фразеологізм* – це стійке, відтворюване поєднання слів, яке не створюється щоразу заново, а вживається як готова мовна одиниця. На відміну від вільного словосполучення, де кожне повнозначне слово є окремим членом речення, фразеологізм у цілому виступає єдиним членом речення [1, с. 241–242].

Для передачі безеквівалентної лексики та фразеологічних виразів у перекладах застосовуються різні прийоми, зокрема *описовий переклад* (explicitation), *семантична модуляція* (modulation) та *адаптація* (adaptation). Описовий переклад передбачає розкриття значення через пояснення, модуляція – зміну точки зору або категорії мислення, а адаптація – перенесення змісту в культурно та мовно адекватний контекст цільової мови [3, с. 46].

Далі розглянемо відтворення безеквівалентної лексики у перекладах А. Савенка. В тексті оригіналу аналізованого твору зустрічається слово «*ραφτόπουλο*», що складається з двох частин: «*ράφτης*» (кравець) та «*πούλι*» (птиця). Автор перекладу надає такий український відповідник слову «*ραφτόπουλο*»: «кравчик-підмайстер». У буквальному перекладі (кравцептах) втрачається смислове навантаження – українському читачеві не буде

зрозумілою дана форма: суфікс «-πουλος» у грецьких прикметниках і власних назвах походить від латинського слова *pullus* (пташеня). У новогрецькій мові він виконує патронімічну та зменшувально-родинну функцію. Часто зустрічається в прізвищах, напр.: «Παλαδόπουλος» – «син священика». Крім прізвищ, суфікс -πουλος іноді трапляється й у загальних словах, де він підкреслює ідею «молодості», «належності» або «зменшення»: «Ελληνόπουλο» – «грецька дитина». Отже, через використання пестливої форми, перекладач надав еквівалентне забарвлення до мови оригіналу. Цей переклад можна вважати еквівалентним.

Вираз «*δια να μην πέσω από την υπόληψή μου*», який у перекладі Андрія Савенка передається як «щоб я не осоромився, втрачаючи шану», не має прямого відповідника українською. Лексема «υπόληψη» перекладається як «репутація», «пошана». Згідно зі словником Г. Бабіньотиса, фразеологізм «πέφτω στην υπόληψη κάποιου» означає втрату поваги з боку іншої особи. Дослівний переклад цього виразу українською мовою призводить до семантичної невідповідності, тому в перекладі доцільно застосовувати описові або семантично адекватні відповідники, зокрема «щоб я не втратив пошану / репутацію», а не буквально «щоб я не впав зі своєї шани». Таким чином, ідеться про випадок лексико-семантичної безеквівалентності, де адекватність перекладу досягається не формально, а смислово.

Фразеологізм «*τα βγάζω πέρα*» є поширеним у новогрецькій мові та вживається як у розмовному мовленні, так і в художній літературі. Його дослівний переклад українською мовою є неможливим, оскільки призводить до повної втрати значення («виводити їх далеко»). За словником Г. Бабіньотиса, «*τα βγάζω πέρα*» тлумачиться як «справлятися зі складними ситуаціями». У перекладі А. Савенка вираз «*δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα*» передано як «не має сил самотужки впоратися», що є прикладом описового перекладу фразеологічної безеквівалентної одиниці.

Аналізовані приклади засвідчують, що у значній кількості випадків в перекладах А. Савенка зустрічаються безеквівалентні та фразеологічні одиниці, що несуть специфічне культурне або смислове навантаження. У таких випадках дослівний переклад недоречний, оскільки він призводить до втрати значення та стилістичної забарвленості. Перекладач застосовує описовий переклад, семантичну модуляцію або адаптацію, щоб передати зміст і функцію оригіналу, зберігаючи адекватність та читабельність тексту для українського читача. Таким чином, фразеологічні одиниці демонструють, що адекватна передача безеквівалентної лексики потребує комбінації смислових, стилістичних і контекстуальних стратегій.

Література

1. Кочерган М. П. Лексика і фразеологія. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : Академія, 2001. 368 с.
2. Тащенко Г. В. Актуальні проблеми теорії та практики перекладу : конспект лекцій : навч. посіб. для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 168 с.
3. Newmark P. A Textbook of Translation. Hemel Hempstead : Prentice Hall International (UK) Ltd, 1988. 292 с.

Парамаш Анастасія,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Переклад (англійська, німецька)»

Маріупольський державний університет

ФУНКЦІЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА РОЛЬ СЛЕНГУ В СУЧАСНОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРИ

Сучасний мовний простір характеризується високим рівнем динамічності, що зумовлено активним розвитком масової культури, цифрових технологій та глобальних комунікативних мереж. У цих умовах сленг посідає особливе місце як форма мовної творчості, що швидко реагує на соціальні зміни та відображає актуальні тенденції суспільного розвитку. Незважаючи на периферійний статус у системі літературної мови, сленг відіграє важливу роль у повсякденній комунікації та стає об'єктом пильної уваги сучасної лінгвістики.

Актуальність дослідження сленгу як лінгвістичного та соціокультурного феномену зумовлена необхідністю комплексного осмислення функцій сленгу та його соціокультурного потенціалу в умовах трансформації комунікативних практик. Щодо теоретичних підходів до вивчення сленгу, то у сучасному мовознавстві сленг розглядають у межах соціолінгвістики, стилістики та прагмалінгвістики. Дослідники наголошують на його соціально маркованому характері, що виявляється у прив'язаності до певних вікових, професійних або субкультурних груп. Водночас сленг вирізняється нестабільністю та високою швидкістю оновлення, що ускладнює його кодифікацію.

Про соціальну зумовленість сленгу Л. Мацько наголошує: «сленг є різновидом соціально маркованої лексики, що функціонує в межах певних груп і виконує насамперед

ідентифікаційну та експресивну функції» [3, с. 214]. На відміну від жаргону, який часто має закритий характер, є більш відкритим і здатним проникати в загальнонаціональний мовний ужиток. Саме ця риса зумовлює його особливу роль як перехідного шару між нормативною та розмовною лексикою.

Функціональна багатогранність сленгу проявляється, передусім, в його експресивній здатності. Сленгові одиниці надають мовленню емоційної виразності, дозволяють мовцеві передати оцінне ставлення до предмета мовлення та посилити вплив на адресата.

Не менш важливою є ідентифікаційна функція, оскільки використання сленгу слугує маркером групової належності та засобом соціальної інтеграції. У цьому контексті сленг виконує роль символічного коду, зрозумілого лише членам певної спільноти. Про сленг як маркер групової належності К. Ебл писав саме так, що «сленг використовується не стільки для передачі інформації, скільки для утвердження солідарності та належності до певної соціальної спільноти» [4, с. 11].

Комунікативно-економічна функція реалізується через здатність сленгу до мовної компресії, коли складні поняття передаються лаконічними й семантично насиченими одиницями. Крім того, сленг активно виконує ігрову функцію, сприяючи мовній творчості та інноваціям. При цьому «кожен різновид мови виконує конкретні комунікативні завдання, зумовлені потребами мовців у певному соціальному контексті» [1, с. 91].

Сленг є відображенням соціокультурної динаміки суспільства, адже він фіксує нові реалії, цінності та комунікативні потреби мовців. У молодіжному середовищі сленг слугує засобом самовираження та дистанціювання від офіційних форм мовлення, водночас формуючи альтернативні мовні норми.

В умовах цифрової комунікації сленг набуває особливої ролі, оскільки соціальні мережі та онлайн-платформи створюють сприятливе середовище для його швидкого поширення та трансформації під певні комунікативні ситуації. Сленгові одиниці швидко виходять за межі окремих спільнот і стають частиною загального мовного репертуару, що свідчить про їхню інтеграцію в сучасну культуру.

Використання сленгу є важливим чинником формування мовної та соціальної ідентичності. Через сленг мовці не лише передають інформацію, а й конструюють власний образ у комунікативному просторі. У цьому сенсі сленг виступає засобом символічного самовизначення та соціального позиціонування. Адже «мова є соціальною семіотичною системою, у якій кожен мовний вибір відображає соціальні відносини та культурні значення» [5, с. 27]. Особливої актуальності це питання набуває в умовах глобалізації, коли сленг стає інструментом поєднання локальних і глобальних мовних тенденцій, зокрема через запозичення та гібридні мовні форми.

Таким чином, сленг є важливим і багатофункціональним елементом сучасної мовної системи, що відображає соціальні, культурні та комунікативні процеси суспільства. Його функціональний і соціокультурний потенціал зумовлює необхідність подальших комплексних досліджень у межах соціолінгвістики, медіалінгвістики та культурології.

Література

1. Бацевич Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики*: підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.
2. Мацько Л. І. *Стилістика української мови*: підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
3. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 272 p.
4. Eble C. *Slang and Sociability: In-group Language among College Students*. Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1996. 216 p.
5. Halliday M. A. K. *Language as Social Semiotic*. London : Edward Arnold, 1978. 256 p.

Пахальчук Софія,

2 курс, перший (бакалаврський рівень вищої освіти), денна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасних реаліях розвитку освіти в Україні використання інноваційних технологій є необхідною умовою успішного опанування іноземних мов. Так, М. Стюпін слушно зазначає, що цифрові інструменти створюють інтерактивне середовище та дозволяють проводити оцінку результатів та надавати зворотний зв'язок у режимі реального часу. Окрім цього, «сприяють розвитку soft skills: комунікативних, організаційних і адаптивних навичок; формуванню мотивації: інтерактивність підвищує зацікавленість і залученість у навчальний процес; практичному застосуванню знань: моделювання реальних ситуацій дозволяє ефективніше закріплювати теоретичні знання» [3, с. 327].

Використання мультимедійних технологій на уроках іноземної мови є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних ауковців. Це питання досліджували у своїх працях Р. Бенмейор, О. Буйницька, П. Етмер, В. Іваненко, М. Городнюк, В. Заболотний, М. Кадемія, Т. Максимчук, С. Мартін, Л. Пилипюк, О. Пищик, О. Подзигун, Н. Свіні-Бьорт,

М. Стьопін, О. Сухомлинов, В. Херріот тощо.

В. Павлюк у своїх працях розглядає особливості використання цифрових платформ для створення сторітелінгу на уроках англійської мови у початковій школі [1]. Дослідник пропонує використовувати **My Storybook** («Моя книга історій») та **ZooBurst** як онлайн-платформи для створення власних цифрових історій на заняттях з англійської мови з молодшими школярами. В.Павлюк пропонує етапи роботи з цифровим сторітелінгом:

1. Проведення з учнями мозкового штурму історії з відповідними питаннями: Які персонажі будуть задіяні? Яким буде сюжет? Що буде відбуватися?

2. Визначення елементів розповіді, підбір наочності, видів створення образів (за допомогою зображення, звуку, руху тощо).

3. Написати сценарію сторітелінгу і об'єднати його з елементами цифрового медіа, визначитися з темпом мовлення та продуктом відтворення [1, с. 187].

Аналіз наукової літератури виявив підвищений інтерес дослідників до проблеми використання гейміфікованих інструментів на уроках англійської мови, як-от:

- **Matching Tasks** – вправи на співставлення двох об'єктів. *Match terms with their definitions; Match the synonyms; Match the antonyms.*

- **Free Text Input** – вправи на вільне текстове введення відповідно до зображення, аудіо, відео або текстового фрагменту.

- **Group Puzzle** – вправи на групову головоломку, в яких правильна відповідь дає змогу скласти пазл.

- **Cloze Test** - вправи на заповнення пропусків.

- **Word grid** - вправи на знаходження слів по горизонталі та вертикалі з додаванням підказок.

- **Multiple Choice Quiz** – вправи із множинним вибором тощо [4].

Науковці також досліджують можливості інноваційних мобільних додатків (Mobile Assisted Language Learning – MALL) у сфері викладання англійської мови [5]. Наприклад, у додаток «ELSA Speak» вбудований штучний інтелект, який дозволяє аналізувати вимову учня та надає зворотній зв'язок для покращення інтонації та вимови. У додатку «Memrise» використовується метод інтервальних повторень та подані відеокліпи з носіями мови для запам'ятовування слів у реальному контексті, що підвищує якість аудіювання. В додатку «TED» можна переглядати та зберігати відео з субтитрами. Додаток «Quizlet» дозволяє створювати навчальні картки з перекладом, містить різноманітні режими такі, як «заучування», «текст», «підбір» тощо.

Таким чином, сучасне суспільство стрімко змінюється й однією з основних тенденцій є інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери людської діяльності, в

тому числі й в освіту. Л. Пилипюк та Т. Максимчук слушно зазначають, що «мультимедійні технології включають використання різних форм медіа, таких як текст, аудіо, відео, анімація, інтерактивні презентації та інтернет-ресурси. Ці технології дозволяють створювати багатогранні, цікаві та різноманітні навчальні матеріали, які сприяють кращому вивченню мови. Їх також можна використовувати на різних етапах заняття, від введення нового матеріалу до його закріплення та оцінювання» [2, с. 84-85]. Отже, використання мультимедійних та цифрових технологій на уроках англійської мови є необхідною умовою модернізації освітнього процесу в сучасних українських реаліях.

Література

1. Павлюк В.І. Цифрові платформи для створення сторітелінгу на уроках англійської мови у початковій школі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 3, ч. 2. С. 185-190.

2. Пилипюк Л. А., Максимчук Т. В. Мультимедійні технології на заняттях англійської мови як інструмент активізації навчальної діяльності студентів у закладах фахової передвищої освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. Вип. 4. С. 84–90. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.12>

3. Стьопін М. Г. Можливості використання ігрових інструментів для формування навичок лідерства у здобувачів вищої освіти. *АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / за заг. ред. М.В. Трофименка*. Київ: МДУ, 2025. С. 325-327.

4. Тимощук Н. Гейміфіковані елементи на заняттях з іноземної мови професійного спрямування. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 28, том 4. С. 147-151.

5. Al-Hujaili A. S. Integrating Technology in English Language Teaching: Using Mobile Applications to Enhance Students' Vocabulary Learning. *International Journal of Science and Research (IJSR)*. 2020. Vol. 9, iss. 6. P. 1122–1126. DOI: 10.21275/SR20608154508.

Піхур Дмитро,

1 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,

освітня програма «Філологія. Англійська мова та література»,

Маріупольський державний університет

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СУЧАСНОГО МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ УРИВКА З РОМАНУ «ПРИГОДИ ТОМА СОСРА»)

Художній текст принципово відрізняється від інших типів текстів, оскільки він є не

просто послідовністю мовних одиниць, а складною системою образів, емоцій та мотивацій персонажів. Літературний твір формує художню атмосферу, передає характери героїв через інтонаційні особливості, підтексти, символіку та деталі. Саме ці характеристики зумовлюють специфіку художнього перекладу й ускладнюють його автоматизацію, що робить художні тексти особливо проблемними для систем машинного перекладу.

Сучасні технології машинного перекладу досягли значного прогресу у сфері офіційно-ділових, публіцистичних та технічних текстів, а ось художня література й надалі залишається складним викликом для таких систем, як DeepL, Google Translate та інших. З метою виявлення основних обмежень сучасного машинного перекладу було здійснено аналіз перекладу уривка з роману Марка Твена «The Adventures of Tom Sawyer» [1], зокрема сцени білення паркану, у якій головний герой маніпулятивно залучає Бена до виконання своєї роботи.

Однією з ключових проблем машинного перекладу є недостатнє врахування контексту сцени. Так, у цьому уривку «Tom surveyed his last touch with the eye of an artist, then he gave his brush another gentle sweep» система DeepL перекладає слово brush як «пензель». Такий вибір зумовлений орієнтацією на метафору eye of an artist. Однак у межах сцени йдеться не про живопис, а про фарбування дерев'яного паркану за допомогою щітки, у результаті переклад формує семантично некоректний образ. Професійний перекладач, на відміну від автоматизованої системи, здатен співвіднести лексичний вибір зі сценою та обрати адекватний варіант.

Подібна проблема простежується і в перекладі фрази «Tom resumed his whitewashing», яку машина передає як «Том продовжив білити стіни». У цьому випадку машина додає елемент («стіни»), відсутній в оригіналі. Машинний переклад орієнтується на типовий статистичний контекст слова whitewashing, а не на конкретну ситуацію. Таким чином, машина не відтворює авторський задум, а замінює його узагальненим мовним шаблоном.

Неточність спостерігається й у перекладі словосполучення «answered carelessly», яке DeepL передає як «недбало відповів». У межах сцени лексема carelessly означає показну легковажність, що є частиною маніпулятивної поведінки Тома.

Суттєвим недоліком машинного перекладу є нерозуміння внутрішньої мотивації та психології персонажів. У фразі «Tom swept his brush daintily back and forth» слово daintily перекладається нейтрально як «обережно», а у контексті сцени це слово виконує важливу функцію, та підкреслює демонстративність і театральність рухів Тома, спрямованих на створення ілюзії привабливості роботи. Таким чином, машинний переклад фіксує лише фізичну дію, не враховуючи її значення у сюжеті, тоді як у першотворі вона є частиною складної маніпулятивної гри.

Особливо вразливою сферою машинного перекладу є передача діалогів, в яких можлива втрата авторського настрою та підтексту. Наприклад, репліка Бена «Hello, old chap, you got to work, hey?» перекладається буквально, що призводить до стилістичної штучності та втрати іронічного підтексту. Машинна система не розпізнає жартівливо-глузливу інтонацію персонажа, зумовлену конкретною ситуацією спілкування.

Аналогічна проблема спостерігається у перекладі відповіді Тома «Why, it's you, Ben! I warn't noticing», де втрачається елемент удаваного здивування, який є важливим компонентом його маніпулятивної стратегії.

Саркастичні висловлювання Бена, зокрема «But of course you'd druther work – wouldn't wouldn't you? Course you would!», у машинному перекладі трансформуються в нейтральні твердження. Таким чином, іронія, сарказм і підтекст як ключові елементи художнього діалогу, виявляються недоступними для автоматизованого перекладу.

Окрему групу проблем складають культурно специфічні та дитячі вирази, які автоматичні системи перекладу обробляють некоректно [3, с. 41]. Наприклад, фразу «honest injun», дитячий жартівливий вислів, яким присягалися американські хлопчики кінця XIX століття, DeepL перекладає нейтрально як «чесно кажучи». Такий переклад позбавляє текст дитячого настрою та культурного колориту епохи, обмежуючи передачу авторського стилю та специфіки персонажів.

Особливо показовим є переклад фрази «I'll give you the core of my apple». DeepL перекладає, як «я віддам тобі серцевину свого яблука», що технічно правильно [3, с. 32], але не відповідає природній мові дітей. Тут би краще пасувало слово «недогризок», що створило б потрібний гумористичний ефект: Бен намагається «купити» право побілити паркан за жалюгідний залишок яблука. Використання формального словникового варіанта вбиває природність дитячої розмови та комізм сцени, демонструючи обмеженість машинного перекладу у передачі ситуативних та соціокультурних нюансів.

Отже, аналіз перекладу художнього уривка засвідчує, що сучасні системи машинного перекладу демонструють обмежену здатність до інтерпретації художнього контексту, психології персонажів та прагматичних функцій мовлення. Машинний переклад орієнтується переважно на статистичні мовні моделі, що призводить до спотворення авторського задуму, втрати підтексту та зниження художньої цілісності твору. Це підтверджує необхідність участі людини-перекладача у роботі з художніми текстами та окреслює межі застосування автоматизованих перекладацьких технологій у сфері художньої літератури.

Література

1. Twain M. The Adventures of Tom Sawyer. Collins Classics, 2016. 288 p.
2. Твен М. Пригоди Тома Соєра. Серія «Істини». Харків: Фоліо, 2018. 320 с.

3. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. 3rd ed. London: Routledge, 2018.
370 p.

Піхур Дмитро,
1 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Філологія. Англійська мова та література»,
Маріупольський державний університет

МОТИВИ ТА ОБРАЗИ ПОЕЗІЇ МИХАЙЛА ДРАЙ-ХМАРИ «І ОСЬ ЛЕЖУ Я НА ЗЕМЛІ»

Поезія Михайла Драй-Хмари «І ось лежу я на землі» є яскравим прикладом української неокласичної лірики, де через філософське споглядання розкривається тема вічності, місця людини у Всесвіті та взаємозв'язку індивідуального і космічного порядку. Як відомо, поет належав до кола київських неокласиків – митців-інтелектуалів, що сповідували принципи високого мистецтва (Микола Зеров, Павло Филипович, Максим Рильський, Юрій Клен). Більшість із них, як і сам Драй-Хмара, стали жертвами сталінського терору, увійшовши в історію української літератури як Розстріляне Відродження.

За допомогою образів-символів та художніх засобів автор передає внутрішній стан ліричного героя, його переживання, коли герой знаходиться на межі між життям і безсмертним космічним виміром, а також процес духовного самопізнання.

Основна тема вірша – це роздуми про буття, усвідомлення власної смертності та пошук духовного зв'язку з вічністю. Ліричний герой перебуває в стані глибокої медитації, коли просте лежання на землі перетворюється на містичний досвід споглядання космосу. Через зупинку, концентрацію на деталях навколишнього світу та споглядання небесного простору герой отримує можливість торкнутися безмежного, відчутти гармонію і порядок у Всесвіті, а також осмислити власне місце у ньому.

У вірші виокремлюються ключові мотиви. Мотив землі підкреслює тілесну присутність і смертність людини, а також опору, яку вона знаходить у матеріальному світі. Мотив неба та вічності символізує безмежність космосу та духовний вимір існування.

Центральним є мотив зміни сприйняття: реальне небо спочатку постає як «небесна ляда, окована цвяхами золотими» [1], а згодом трансформується на «озеро велике», що відображає здатність свідомості переосмислювати реальність та сприймати її крізь призму духовного досвіду. Мотив води та озера виступає символом глибини підсвідомості, містичного простору та духовного шляху, тоді як човни, що «пливуть торжественно і

зграйно», уособлюють космічний порядок, рух життя та взаємозв'язок явного і прихованого світу. Парадокс вічності, що повисла над героєм, і образ «холодного келиха» підкреслюють містичну причетність смертної людини до безсмертного та божественного. Келих у традиційній символіці людства має низку взаємопов'язаних значень: спорожнілий келих втілює швидкопроминальність людського життя; випити келих (чашу) – біблійна міфологема страждань. У бароковій містичній поезії напівпорожній келих, догораюча свічка і зів'яла троянда – це виразні алегорії скороминущості земного буття людини [2].

Образна система вірша характеризується взаємопроникненням буття людини та природи. Вії ліричного героя стають частиною пейзажу, що символізує злиття свідомості з космосом. Човни, як небесні світила, створюють відчуття гармонії, упорядкованості та торжества, а бездонна глибочінь, що «повисла» над героєм, формує глибокий образ вічності. Ці художні прийоми дозволяють відчутти тісний зв'язок людини з космосом та її здатність сприймати духовний порядок речей.

Настрій твору відзначається споглядальною меланхолією, урочистістю та інтимністю. Медитативна тиша вірша підкреслює момент забуття героя, перебування на межі сну і неспання, коли настає містичне сприйняття Всесвіту та його закономірностей.

Художні засоби твору підпорядковані окресленим темам та ідеям: метафора перетворення неба на озеро, епітети («золотими», «золотодонні», «темно-синіх») для створення світлової та духовної аури, а також уособлення («човни плывуть торжественно і зграйно») для формування відчуття руху, порядку та торжества. Ці прийоми забезпечують глибоке сприйняття космічної гармонії та духовної причетності людини.

Таким чином, верлібр Михайла Драй-Хмари є глибоким філософським твором, що поєднує медитативність, космічне бачення та психологічну глибину, демонструючи можливість людського споглядання торкнутися вічності та усвідомити своє місце у всесвіті, а також взаємозв'язок особистого і загального, тілесного і духовного.

Література

1. Драй-Хмара М. І ось лежу я на землі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://library-poems.com/i-os-lezhu-ya-na-zemli/> (Дата звернення: 15.12.2025).
2. Тележкіна О. О. Засоби увиразнення української барокової поезії: лінгвостилістичний погляд. *Українське мовознавство*. 2021. Вип. 1 (51). С. 95–106.

Сівакова Маргарита,
4 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Переклад (італійська, англійська мови)»
Маріупольський державний університет

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМУНІКАЦІЇ У ФІЛЬМАХ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У сфері аудіовізуального перекладу однією з найскладніших залишається проблема передачі невербальних компонентів комунікації, які відіграють важливу роль у формуванні смислу кінематографічного повідомлення. Жести, міміка, інтонація, темп мовлення та просторово-поведінкові характеристики персонажів часто доповнюють або навіть замінюють вербальний текст, передаючи емоційні, прагматичні та культурні нюанси спілкування [1, с. 17–18].

Особливої уваги ця проблема потребує у випадку перекладу італійських фільмів, оскільки італійська комунікативна культура вирізняється високим рівнем експресивності. Активна жестикуляція, насичена міміка та характерна просодія мовлення є невід'ємною складовою італійського кінодискурсу. За умов субтитрування, де перекладач обмежений кількістю знаків і часом демонстрації тексту, повноцінне відтворення невербальних елементів часто виявляється неможливим, що зумовлює втрати смислової та емоційної інформації.

Метою даного дослідження є виявлення основних труднощів, пов'язаних із передачею невербальних компонентів комунікації в італійських художніх фільмах, а також аналіз перекладацьких стратегій, спрямованих на збереження комунікативного наміру персонажів. У роботі враховуються культурно зумовлені особливості італійської жестової поведінки, просодичні характеристики мовлення та просторово-соціальні норми комунікації.

Матеріалом дослідження слугували фрагменти з італійських фільмів «La vita è bella» (реж. Роберто Беніні, 1997), «Benvenuti al Sud» (реж. Лука Міньєро, 2010) та «Perfetti sconosciuti» (реж. Паоло Дженовезе, 2016), у яких невербальні засоби активно залучаються до побудови образів персонажів і розвитку сюжету. Проведений аналіз показав, що найбільші труднощі виникають під час перекладу жестів із фіксованим культурним значенням, які не мають прямих відповідників в українській культурі [1, с. 68–70].

Зокрема, типовим прикладом є італійський жест зі зведеними пальцями, що використовується для вираження подиву, несхвалення або уточнення. У субтитрах цей жест, як правило, компенсується короткою вербальною реплікою, що призводить до зниження

емоційної насиченості сцени та часткової зміни прагматичного ефекту висловлювання. Подібні труднощі спостерігаються і при передачі інтонаційних особливостей мовлення: підвищений тон або пришвидшений темп, які є нейтральними для італійської комунікативної норми, можуть сприйматися українським глядачем як прояв напруження або конфлікту [2, с. 222–223].

Окрему групу проблем становлять просторово-соціальні характеристики італійської культури, зокрема зменшена міжособистісна дистанція, часті дотики та активна жести́ва взаємодія. Ці елементи не завжди знаходять адекватне відображення у перекладі та потребують застосування контекстуальної компенсації або ситуативного підсилення з боку перекладача [3, с. 351].

Переклад невербальних компонентів комунікації в італійському кінодискурсі є складним міжкультурним процесом, що потребує не лише лінгвістичної підготовки, а й глибокого розуміння національно зумовлених моделей невербальної поведінки. Обмеження субтитрування та відмінності культурних кодів зумовлюють необхідність використання адаптивних перекладацьких стратегій, зокрема компресії, контекстуальної компенсації та ситуативного підсилення, які дозволяють зберегти комунікативний намір персонажів і загальну динаміку сцени.

Подальші дослідження у цій галузі можуть бути спрямовані на детальніший аналіз способів передачі невербальних елементів у субтитруванні та дубляжі, а також на розроблення практичних рекомендацій для перекладачів. Перспективним видається створення систематизованих глосаріїв жестів і просодичних маркерів італійської мови, що сприятиме більш точному та усвідомленому перекладу італійського кінодискурсу.

Література

1. Ковалинська, І. В. Невербальна комунікація. Київ: Освіта України, 2014. 289 с.
2. Кочерган, М. П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2010. 234 с.
3. Селіванова, О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

Скрипниченко Анастасія,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ СЕРВІСИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ:

МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Сучасний етап розвитку лінгводидактики характеризується стрімкою трансформацією освітнього середовища під впливом цифрових технологій, серед яких особливе місце посідає штучний інтелект (ШІ). Персоналізація вивчення англійської мови стає не просто педагогічним ідеалом, а реальністю завдяки здатності алгоритмів адаптуватися до індивідуальних потреб студента, його темпу засвоєння матеріалу та рівня когнітивного навантаження. Впровадження інструментів ШІ, таких як Chat GPT та спеціалізовані чат-боти, відкриває безпрецедентні можливості для створення гнучких освітніх траєкторій. Як зазначає Н. М. Аноп'янц, використання генеративних моделей дозволяє моделювати автентичні ситуації спілкування, що сприяє подоланню мовного бар'єру та підвищує мотивацію здобувачів освіти через миттєвий зворотний зв'язок [1, с. 70].

Змішане навчання (blended learning), яке інтегрує традиційні аудиторні заняття з автономною роботою на базі інтелектуальних систем, стає фундаментом для нової освітньої парадигми. О. В. Зубенко підкреслює, що ШІ виступає не як заміна викладача, а як потужний когнітивний асистент, що допомагає розширити лексичний запас та вдосконалити граматичні навички в інтерактивній формі [2, с. 82]. Проте, попри очевидні переваги, інтеграція таких сервісів супроводжується низкою викликів. Зокрема, Л. В. Вікторова та співавтори акцентують увагу на необхідності критичного оцінювання інформації, отриманої від чат-ботів, та важливості збереження «людського фактора» для розвитку соціолінгвістичної компетенції, яку ШІ поки що не здатний відтворити повною мірою [3, с. 169].

Ефективність вивчення іноземної мови у вищій школі сьогодні безпосередньо залежить від здатності закладу адаптувати інноваційні технології до навчальних програм. О. С. Хорошайло та С. С. Кочергіна доводять, що використання ШІ дозволяє автоматизувати рутинні процеси перевірки знань, вивільняючи час викладача для творчої та наукової взаємодії зі студентами [4, с. 125]. Це підвищує загальну якість викладання, оскільки навчання стає більш орієнтованим на практику та індивідуальні запити. Водночас І. І. Качур розглядає штучний інтелект як інструмент виходу на новий рівень автономії учня, де персоналізація досягається через аналіз помилок у реальному часі та пропонування специфічного контенту для їх усунення [5, с. 72]. Отже, синергія людського досвіду та обчислювальної потужності ШІ в рамках змішаного навчання створює унікальний простір для ефективного опанування англійської мови, хоча й вимагає від учасників процесу високого рівня цифрової грамотності та етичної відповідальності.

Таким чином, подальший розвиток змішаного навчання з інтеграцією ШІ-сервісів має відбуватися через постійний моніторинг результативності таких інструментів та

вдосконалення стратегій автономного навчання. Саме це забезпечить перехід від масової освіти до персоналізованої моделі засвоєння іноземної мови

Література

1. Акоп'янц Н. М. Використання ChatGPT в процесі вивчення англійської мови: переваги та можливості. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2023. № 1. С. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.20998/2227-6890.2023.1.13>.

2. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 166–173. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/32/part_2/35.pdf (дата звернення: 18.12.2025).

3.Зубенко О. В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27. Т. 2. С. 80–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.15>.

4. Качур І. І. Штучний інтелект: новий рівень у вивченні іноземних мов. *Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 квіт. 2023 р.). Київ : Кий, 2023. С. 71–74. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47655/1/I_Kachur_Konf_APMLO_FRGF.pdf (дата звернення: 18.12.2025).

5. Хорошайло О. С., Кочергіна С. С. Використання штучного інтелекту для підвищення якості викладання іноземних мов у вищому закладі освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. Вип. 93. С. 123–127. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.93.25>.

Ткач Дмитро,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»

Маріупольський державний університет

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У РОМАНІ Е. ГІЛБЕРТ «ЇСТИ, МОЛИТИСЯ, КОХАТИ»

У сучасному літературознавстві та лінгвокультурології аналіз художнього тексту як простору міжкультурної взаємодії набуває особливої актуальності. Роман Елізабет Гілберт «Їсти, молитися, кохати» (Elizabeth Gilbert “Eat, Pray, Love”) є репрезентативним зразком

сучасного тревелогу, де процес пізнання іншої культури відбувається не лише на сюжетному, але й на глибокому мовному рівні. Дослідження лексико-стилістичної системи твору дозволяє виявити механізми, за допомогою яких авторка конструє та трансформує національні стереотипи, адаптуючи чужий культурний досвід до свідомості західного читача.

Стиль, за визначенням О. Селіванової, є способом мовного вираження ментальності автора, що робить вибір художніх тропів ключем до реконструкції авторської мовної картини світу [3, с. 588]. Аналіз тексту роману засвідчує, що вербалізація стереотипних образів Італії, Індії та Індонезії здійснюється через специфічні стилістичні коди, серед яких домінують роль відіграють концептуальна метафора, екзотизми та іронія.

Одним із головних інструментів категоризації «Іншого» у творі виступає метафора. Спираючись на когнітивну теорію Дж. Лакоффа та М. Джонсона, які стверджують, що метафора структурує наше мислення [5, с. 3], можна простежити зміну метафоричних парадигм залежно від культурного локусу. Так, італійський культурний простір концептуалізується переважно через гастрономічні та соматичні метафори. Лексика на позначення смаку (*delicious, creamy, sweet*) переноситься на опис мови та архітектури, що закріплює стереотип гедонізму. Італійська мова у сприйнятті нараторки — це субстанція, яку можна «скуштувати», що підкреслює чуттєвий характер пізнання цієї культури.

Натомість репрезентація індійської ментальності характеризується різкою зміною образної системи: тут превалюють мілітарні метафори та метафори виснажливої праці. Духовний пошук описується як «битва» (*battle*), розум — як «поле бою» (*battlefield*), а медитація — як тяжка робота (*labor*). Така стилістична стратегія виконує функцію адаптації східної філософії до західного прагматичного світогляду («культури досягнень»), де будь-який результат вимагає боротьби та зусиль.

Важливим засобом маркування культурної дистанції виступають варваризми та екзотизми, які функціонують у тексті як «ключові слова культури» (за термінологією А. Вежбицької [6, с. 15]). Введення в англійський текст італізмів (*attraversiamo, bel far niente*) чи санскритських термінів (*Guru, Turiya, Antevasin*) без перекладу, але з розгорнутим тлумаченням, дозволяє авторці створити ефект занурення та легітимізувати чужородні концепти. Особливу стилістичну роль в індонезійському розділі відіграє відтворення «ламаної англійської» (*broken English*) цілителя Кетута. Збереження граматичних помилок у його прямій мові стає прийомом, що працює на створення стереотипу про «природну мудрість», яка не потребує складної синтаксичної форми для вираження глибоких істин.

Дієвим інструментом деконструкції стереотипів та уникнення зайвого пафосу в романі є іронія та самоіронія. Е. Гілберт активно використовує мовну гру (*language play*), щоб дистанціюватися від клішованого образу «західної шукачки просвітлення».

Стилістичний прийом батосу – поєднання високої сакральної лексики зі зниженою побутовою в межах одного контексту – дозволяє «заземлити» духовний досвід, роблячи його зрозумілим та переконливим. Наприклад, порівняння Бога з «діджеєм» або медитації з «генеральним прибиранням» демонструє специфіку американського світогляду нараторки, яка намагається осмислити метафізичні категорії через зрозумілі побутові аналогії.

Отже, лексико-стилістичні засоби у романі Е. Гілберт не лише створюють національний колорит, а й виконують важливу когнітивну функцію. Еволюція ідіостилю нараторки — від депресивної фрагментарності на початку до гармонійної метафоричності у фіналі — відображає процес інтеграції досвіду інших культур у власну мовну картину світу.

Література

1. Єфімов Л. П., Ясінецька О. А. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2004. 240 с.
2. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокультурний аспект : монографія. Київ : Логос, 2019. 302 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
4. Gilbert E. Eat, Pray, Love: One Woman's Search for Everything Across Italy, India and Indonesia. New York : Viking, 2006. 334 p.
5. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 2003. 276 p.
6. Wierzbicka A. Understanding Cultures through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, and Japanese. Oxford : Oxford University Press, 1997. 318 p.

Трофименко Інна,

4 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»

Маріупольський державний університет

СТРУКТУРА ТА КУЛЬТУРА: ЧИ МОЖЕ ШІ ПЕРЕКЛАДАТИ ЯК ЛЮДИНА? ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДВОХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ ЯННІСА ПАЛАВОСА «МАРІЯ»: CLAUDE AI VS ДАРІЯ ГАЙСИНА

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту ставить перед гуманітарними науками фундаментальне питання: чи може машина виконувати творчу роботу, традиційно

доступну лише людині? Літературний переклад, що вимагає не лише лінгвістичної компетенції, а й культурної чутливості, художнього смаку та емпатії, здавався останнім bastionом людської винятковості. Однак сучасні великі мовні моделі (Large Language Models), зокрема Claude 4 Sonnet від Anthropic, демонструють здатність створювати переклади, що конкурують з професійними перекладачами за якістю та читабельністю.

Це дослідження порівнює два переклади сучасного грецького оповідання «Марія» Янніса Палавосо: один виконаний штучним інтелектом (Claude AI), другий - професійною перекладачкою Дарією Гайсиною. Об'єктом аналізу є кульмінаційний уривок твору - момент морального перелому героя, коли робітник бійні вирішує врятувати свиню від смерті. Цей фрагмент особливо показовий для порівняння перекладацьких стратегій, оскільки поєднує прозову лаконічність, поетичну образність та емоційну напругу.

Входження ШІ у сферу літературного перекладу створює нову реальність для перекладознавства. Якщо раніше дискусії точилися навколо вибору між «буквальним» та «вільним» перекладом, «одомашненням» та «очуженням» (за термінологією Лоуренса Венуті), то тепер постає питання про принципово іншого суб'єкта перекладацької діяльності - машину без культурного досвіду, емоційної пам'яті та національної ідентичності, але з доступом до величезних масивів текстів і здатністю аналізувати формальні структури з надлюдською точністю.

Порівняльний аналіз перекладів

1. Відкриття: безсоння та рефлексія

Оригінал: «Το ελόμενο βράδυ στριφογυρνούσα στο κρεβάτι»

Claude AI: «Наступної ночі ворочався я в ліжку»

Дарія Гайсіна: «Наступної ночі я гомзався в ліжку»

Цей вибір симптоматичний: ШІ тяжіє до універсальної літературної мови, тоді як людина-перекладач інстинктивно шукає локальний колорит.

2. Вага провини: тисячі трупів

Оригінал: «Εχω κουβαλήσει χιλιάδες πτώματα στο σφαγείο»

Claude AI: «Перетаскав я тисячі трупів до бійні»

Дарія Гайсіна: «Власноруч я переніс тисячі трупів на бійні»

ШІ обирає грубе, фізичне дієслово «перетаскав» (знеособлення трупів як вантажу) та зберігає інверсію. Гайсіна додає «власноруч» - слово, якого немає в оригіналі, але яке підсилює особисту відповідальність героя.

3. Самовиправдання: спокійна смерть

Оригінал: «Πεθαίνουν ήρεμα: δυο μέρες παιχνίδι, φαγητό, κι ύστερα σε μια στιγμή τέλος»

Claude AI: «Помирають спокійно: два дні гри, їжі, а потім миттю - кінець»

Гайсина: «Помирають вони спокійно: два дні бавляться надворі, їдять досхочу, а в якусь мить просто настає кінець»

Обидва рішення виправдані, але створюють різний ефект: ШІ передає механічність самовиправдання (герой повторює заучену мантру), Гайсина - болісну деталізацію (герой намагається переконати себе через конкретику).

4. Ритм рішення: серія дій

Оригінал: «Πέταξα το σεντόνι. Πήρα τα κλειδιά της πόλης, γέμισα μια σακούλα με μπίρες»

Claude AI: «Скинув простирadlo. Узяв ключі від воріт, наповнив торбину пивом»

Гайсина: «Я відкинув простирadlo. Взяв ключі від воріт, схопив торбу і наскладав у неї пляшки пива»

Оригінал має три короткі речення - стакато автоматизму. ШІ точно відтворює цей ритм: коротке перше речення, два дієслова у другому, мінімум деталей. Гайсина об'єднує дії, додає конкретику («пляшки пива» замість абстрактного «пивом»), уповільнює темп.

5. Фінал: «ми рушили»

Оригінал: «Εκλείσα και ξεκίνησαμε»

Claude AI: «Зачинив, і ми рушили»

Гайсина: «Знову замкнув хлів, і ми рушили»

ШІ: лаконічне «зачинив» без уточнень. Гайсина додає «знову» (турбота про безпеку інших свиней?) та конкретизує об'єкт («хлів»).

Обидва закінчують однаково: «і ми рушили» - найсильніше речення оповідання, момент солідарності людини і тварини. Тут обидва перекладачі знаходять ідентичне рішення, що підтверджує: коли оригінал досягає граничної простоти та сили, різниця між ШІ і людиною зникає.

Таким чином, порівняльний аналіз виявляє дві принципово різні стратегії: Claude AI реалізує структурний переклад, у той час, як Дарія Гайсина реалізує культурний переклад. ШІ без емоційного досвіду створює емоційно холодніший текст, що парадоксально ближче до тону оригіналу Палавосо. Людина-перекладач, природно емпатуючи герою, додає тепла і ненавмисно пом'якшує жорстокість оповідання про індустриальну смерть. Це ставить під питання романтичне уявлення, що емпатія завжди покращує переклад. Іноді відсутність емпатії дозволяє точніше передати відчуженість оригіналу.

Це дослідження не доводить перевагу ШІ над людиною чи навпаки. Натомість воно окреслює комплементарність підходів:

- ШІ може бути інструментом для перекладачів, що допомагає побачити формальні характеристики оригіналу, які легко втратити за багатством культурних асоціацій
- Людина вносить культурну укоріненість, яку ШІ не здатен створити без явного

запиту

Ідеальний переклад, можливо, народиться з діалогу ШІ та людини – коли структурна точність машини зустрінеться з культурною чутливістю перекладача.

Література

1. Антологія грецького оповідання XXI століття / пер. з ново- грецької; упорядн. А. Савенко. — Львів: Видавництво «Апріо- рі», 2024. 176 с.

2. Anthropic. Claude 4 Technical Documentation, 2024.

3. Venuti L. The Translator's Invisibility: A History of Translation. London & New York: Routledge, 1995. 353 p.

https://www.culture.gov.gr/DocLib/dgr_ANTHOLOGIA_DIHGHMATOS-NOYBELAS.pdf

Узун Катерина,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Переклад (італійська, англійська мови)»

Маріупольський державний університет

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЕОСИНОНІМІВ У МОВНОМУ ПРОСТОРИ ІТАЛІЇ

Мовна дійсність сучасної Італії часто дивує стороннього спостерігача своєю парадоксальністю. За офіційним фасадом єдиного стандарту прихована жива, строката мозаїка регіональних відмінностей, яка не піддалася століттям уніфікації. Феномен *italiani regionali* — це не просто лінгвістичний факт, а відображення стійкої ментальності, де локальна приналежність важить більше за національну [2]. Найяскравішим проявом цього культурного спротиву глобалізації виступають геосиноніми (італ. *geosinonimi*). Йдеться про специфічний пласт лексики, де для позначення абсолютно тотожних понять використовують різні слова залежно від географічної широти [1]. Це не помилки й не діалектні викривлення, а повноправні елементи мовної системи, що найміцніше закріпилися у сферах матеріальної культури: на кухні, у побуті, серед ремісників. Саме тут, у просторі щоденних звичок, традиція виявляється значно впливовішою за академічні норми.

Масштаб цієї варіативності стає очевидним, якщо поглянути на географію звичайних назв. Купівля кавуна перетворюється на лінгвістичний тест: у Мілані попросять *anguria*, у Флоренції — *sosomero*, а в Неаполі — *melone d'acqua*. Такі відмінності не створюють комунікативних бар'єрів, проте миттєво маркують співрозмовників як «своїх» або «приїжджих». Аналогічна ситуація склалася з назвами посуду: глибока тарілка, залежно від

регіону, фігурує як *scodella*, *fondina* або *piatto curo*, а звичайне горнятко може називатися *ciotola* [3]. Кожне з цих слів несе в собі код певної території.

Утім, сьогодні ці лексичні одиниці опинилися під тиском нових реалій. На зміну історичній традиції приходить прагматика ринку. Торговельні мережі, укладачі каталогів та маркетингологи, прагнучи спростити логістику, часто надають перевагу одному «універсальному» слову. Наприклад, термін *tapparella* (жалюзі) поступово витісняє локальні відповідники *serranda* чи *avvolgibile* саме через домінування в комерційній документації, а *lavandino* стає безальтернативним стандартом для сантехніки [2]. Цей процес свідчить про поступову трансформацію мовного ландшафту. Геосиноніми не зникають безслідно, але їхній ареал звужується: вони залишають публічний простір і вітрини магазинів, відступаючи в приватну сферу домашнього затишку. Така динаміка показує, що навіть в умовах глобалізації мова знаходить спосіб адаптуватися, зберігаючи історичну пам'ять у форматі інтимного, родинного коду.

Література

1. Foresti F. Regionalismi. *treccani.it*. URL: [https://www.treccani.it/enciclopedia/regionalismi_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/regionalismi_(Enciclopedia-dell'Italiano)/) (дата звернення: 22.12.2025).
2. Regionalismi e geosinonimi. *Accademia della Crusca*. URL: <https://accademiadellacrusca.it/it/consulenza/regionalismi-e-geosinonimi/310> (дата звернення: 22.12.2025).
3. Regis R. Geosinonimi. *Treccani*. URL: [https://www.treccani.it/enciclopedia/geosinonimi_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/geosinonimi_(Enciclopedia-dell'Italiano)/) (дата звернення: 23.12.2025).

Фаустова Ксенія,

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»

Маріупольський державний університет

СПЕЦИФІКА КІНОВТІЛЕННЯ РОМАНУ «МАЛЕНЬКІ ЖІНКИ»

ЛУЇЗИ МЕЙ ОЛКОТТ

Роман Луїзи Мей Олкотт «Маленькі жінки» вже тривалий час залишається помітним явищем в американській літературі, оскільки порушує теми, актуальні й для сучасного читача. Саме тому звернення до цього твору в кіно відбувається неодноразово. Екранізація

«Маленькі жінки» (Little Women, 2019) режисерки Грети Гервіг є показовою спробою осмислити класичний роман з позицій сьогодення, не відмовляючись повністю від його першопочаткових ідей.

Однією з найпомітніших відмінностей фільму від роману є побудова оповіді. Якщо у творі Луїзи Мей Олкотт події розгортаються послідовно, від дитинства сестер Марч до їхнього дорослого життя, то у фільмі застосовано нелінійний принцип нарації. Постійні часові переходи між минулим і теперішнім не лише ускладнюють структуру, а й посилюють емоційне сприйняття історії. Такий підхід дозволяє глядачеві одночасно бачити мрії героїнь і ті компроміси, на які вони змушені йти з часом.

Суттєво переосмислено образ Джо Марч. У романі вона поступово проходить шлях від бунтівної дівчини до жінки, яка приймає традиційну модель сімейного життя [1, с. 301]. У фільмі ж Джо зображена значно більш незалежною та внутрішньо суперечливою. Особливого значення набуває лінія її письменницької діяльності, яка подана як боротьба за право жінки на власний голос у літературі. Введення сцени перемовин із видавцем акцентує увагу на проблемі комерціалізації жіночої творчості та змушених компромісів, що не були так чітко окреслені у романі.

Також змінено акценти у зображенні сестринства. У романі головною є ідея морального вдосконалення через родину, взаємну підтримку та християнські чесноти. У фільмі ж сестринство подається більш реалістично: з конфліктами, заздрістю, образами, що, однак, не руйнують емоційного зв'язку між героїнями. Особливо це помітно у лінії Емі Марч, образ якої в екранізації значно переосмислений. Якщо в романі Емі часто постає легковажною та егоїстичною, то у фільмі вона демонструє усвідомлення обмеженого соціального вибору жінки та прагматичний підхід до шлюбу як до способу самореалізації [2, с. 12]. Тема кохання у фільмі також зазнає змін. Стосунки Джо і Лорі позбавлені ідеалізації та подаються як неможливі через різні життєві цінності, а не через зовнішні обставини. Фінал стрічки залишається відкритим для інтерпретації, що дає підстави говорити про умовність традиційного «щасливого кінця». На відміну від роману, де шлюб є важливим етапом завершення жіночого становлення, у фільмі він радше постає як одна з можливих, але не єдино правильних форм життєвої реалізації.

Отже, екранізацію роману «Маленькі жінки», створену Гретою Гервіг у 2019 році, доцільно розглядати не як буквальне відтворення тексту Луїзи Мей Олкотт, а як його інтерпретацію. Зміни у структурі оповіді та трактуванні жіночих образів свідчать про прагнення наблизити класичний сюжет до сучасного глядача. При цьому основні проблеми твору – родина, самореалізація та вибір життєвого шляху залишаються впізнаваними і значущими.

Література

1. Олкотт Л. М. Маленькі жінки URL:

<https://readukrainianbooks.com/808-malenki-zhinki-i-chastina-luyiza-mej-olkott.html>

(дата звернення: 15.12.2025).

2. Smith S. *Little Women and the Female Tradition*. Oxford : Oxford University Press, 2018. 214 p.

Фаюк Юлія

1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти,
заочна форма навчання,
освітня програма «Переклад (англійська, німецька)»
Маріупольський державний університет

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

У сучасному глобалізованому світі зростає потреба в оперативному та якісному міжмовному спілкуванні. Це зумовлює активний розвиток систем автоматизованого перекладу. Визначальним чинником цього процесу став штучний інтелект, який суттєво змінив підходи до обробки природної мови та перекладацьких технологій. Завдяки використанню алгоритмів машинного навчання та нейронних мереж автоматизований переклад перетворився з допоміжного інструмента на повноцінний компонент міжкультурної комунікації.

Перші системи машинного перекладу базувалися на правилах і словниках, що вимагало значних людських ресурсів та не забезпечувало високої якості перекладу. Подальший етап розвитку був пов'язаний зі статистичним машинним перекладом, у межах якого переклад формувався на основі ймовірнісних моделей та великих паралельних корпусів текстів [2]. Проте статистичні підходи також мали обмеження, зокрема недостатню здатність до розуміння контексту та складних синтаксичних структур.

Справжній прорив у галузі автоматизованого перекладу відбувся з упровадженням нейронного машинного перекладу (Neural Machine Translation). Нейронні моделі дозволяють аналізувати текст як цілісну семантичну одиницю, враховуючи контекст речення і навіть абзацу. Особливу роль у цьому процесі відіграла модель Transformer, яка використовує механізм уваги (attention mechanism) та забезпечує ефективну обробку великих обсягів текстової інформації [4, с. 5998].

Застосування штучного інтелекту сприяло значному підвищенню якості перекладу, особливо у випадках складних граматичних конструкцій, фразеологізмів і багатозначних слів. Сучасні системи автоматизованого перекладу здатні адаптуватися до стилістичних особливостей текстів, галузевої термінології та специфіки мовних пар. Це розширює можливості їх використання в науковій, технічній, діловій та освітній сферах [1].

Важливим аспектом розвитку автоматизованого перекладу є його інтеграція у професійну діяльність перекладачів. У сучасних умовах машинний переклад дедалі частіше застосовується у поєднанні з постредагуванням, коли людина-перекладач виправляє та вдосконалює результат, отриманий за допомогою ШІ. Такий підхід дозволяє значно скоротити час виконання перекладацьких завдань і водночас зберегти високу якість кінцевого тексту [3, с. 69].

Разом із позитивними аспектами використання штучного інтелекту в перекладі виникають і певні проблеми. Зокрема, автоматизовані системи не завжди коректно передають культурні реалії, емоційне забарвлення тексту та авторський стиль. Крім того, актуальними залишаються етичні питання, пов'язані з відповідальністю за перекладений контент та можливим знеціненням професії перекладача. Це зумовлює необхідність критичного та зваженого використання технологій штучного інтелекту в перекладацькій практиці.

Отже, штучний інтелект є ключовим рушієм розвитку сучасних систем автоматизованого перекладу, сприяючи підвищенню ефективності міжмовної комунікації та розширенню можливостей перекладацької діяльності. Подальший розвиток цієї галузі має ґрунтуватися на поєднанні технологічних інновацій і лінгвістичної компетентності людини, що забезпечить гармонійне використання автоматизованого перекладу в сучасному суспільстві.

Література

1. Bahdanau D., Cho K., Bengio Y. Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate. *Proceedings of the International Conference on Learning Representations (ICLR)*. 2015. URL: <https://arxiv.org/abs/1409.0473> (дата звернення: 25.12.2025).
2. Koehn P. *Statistical Machine Translation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 434 p.
3. O'Brien S. Machine Translation and Post-Editing. *The Routledge Handbook of Translation and Technology*. London: Routledge, 2019. P. 69-83.
4. Vaswani A. et al. Attention Is All You Need. *Advances in Neural Information Processing Systems*. 2017. P. 5998-6008. URL: <https://arxiv.org/abs/1706.03762> (дата звернення: 25.12.2025).

Целовальникова Анна,
3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Філологія. Перекладознавчі студії. Англійська мова та література»,
Маріупольський державний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ AI-ІНСТРУМЕНТІВ ПРИ СТИЛІСТИЧНОМУ РЕДАГУВАННІ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ

Сучасна цифровізація призвела до активного використання інструментів штучного інтелекту (AI) у сфері редагування та підготовки текстів, зокрема англomовних публіцистичних матеріалів. Публіцистика як жанр поєднує інформаційну функцію з елементами впливу на читача, тому текст має відповідати специфічним стилістичним нормам: чіткій логіці викладу, коректному регістру, ритмічності фраз, поєднанню нейтрального стилю з емоційно-оцінною лексикою та водночас – збереженню авторської інтенції. За таких умов особливої актуальності набуває питання, наскільки ефективними є AI-редактори у роботі з публіцистичними англomовними текстами й чи здатні вони запропонувати якісні стилістичні рішення без втрати змісту та комунікативної тональності. Тому виникає потреба у науковій оцінці їхньої результативності та можливих коректив, які можуть підсилити якість фінального редакторського результату [1, с.54].

Метою роботи є оцінка якості стилістичного редагування, що здійснюється сучасними AI-інструментами (зокрема ChatGPT, Grammarly та QuillBot), у порівнянні з редагуванням людини-філолога. У дослідженні використано комплекс методів: контент-аналіз для виявлення системних стилістичних змін, порівняльний аналіз для зіставлення результатів людського та машинного редагування, якісну оцінку стилістичних трансформацій, а також експертне опитування студентів-філологів, які мають практичний досвід роботи з AI-редакторами у навчальному процесі.

Результати опрацювання матеріалів показали, що AI-системи швидко й ефективно усувають граматичні, пунктуаційні та синтаксичні помилки, пропонують варіанти переформулювання громіздких конструкцій, підвищують логічну структурованість тексту та роблять його більш читабельним [2, с.112]. Проте водночас вони демонструють певні обмеження: алгоритми не завжди відтворюють тонкі стилістичні нюанси, важливі для публіцистики, такі як контекстуальна експресивність, авторська манера подачі, риторичні акценти та ідіоматичні особливості. Найчастіше виявлені недоліки пов'язані з надмірною нейтралізацією емоційно-оцінних компонентів, зміщенням семантичних акцентів, спрощенням ідіом та зменшенням образності тексту [2, с.116]. Це свідчить про те, що AI-

редактори схильні до стандартизації мовлення й не завжди враховують жанрову специфіку.

Експертне опитування (n=30) підтвердило, що якість AI-редагування є достатньою для базового покращення тексту: учасники відзначили зручність, швидкість та доступність інструментів, а також їхню корисність для первинного вирівнювання стилю чи попереднього усунення механічних помилок. Проте оптимальний результат досягається лише за умов подальшого людського доопрацювання, оскільки філолог краще розпізнає приховані смисли, інтенції автора, жанрові вимоги та прагматичний настрій тексту. Студенти-філологи одностайні в думці, що AI доцільно використовувати як перший етап редагування, а остаточний публіцистичний варіант повинен пройти через професійний аналіз та стилістичне налаштування [3, с.81].

Таким чином, AI-інструменти виступають ефективним допоміжним засобом у стилістичному редагуванні англomовного публіцистичного тексту, проте вони не можуть повністю замінити редактора-людину у питаннях семантичної точності, емоційного забарвлення, риторичної виразності та жанрової відповідності. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на визначення оптимальних моделей гібридного редагування, розробку критеріїв оцінки стилістичних змін, а також аналіз тих типів публіцистичних текстів, у яких AI демонструє найвищу ефективність.

Література

1. Bender, E., Friedman, B. Data Statements for Natural Language Processing. Transactions of the ACL. 2018. P. 53-56.
2. Godwin-Jones, R. "AI Tools for Writing Support. Language Learning & Technology. 2023. P. 110-121.
3. Floridi, L., Chiriatti, M. GPT-3: Its Nature, Scope, Limits, and Consequences. Minds and Machines, 2020. P. 79-84.

Шпиталенко Діана,

3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Філологія. Англійська мова і література. Перекладознавчі студії»

Маріупольський державний університет

СИНТАКСИЧНІ ТА ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТАМОВНИХ ФУНКЦІЙ У ПОСТМОДЕРНОМУ РОМАНІ

У межах постмодерного роману мова постає не лише як засіб художнього вираження, а й як об'єкт теоретичного осмислення, що обумовлює інтенсивне використання метамовних

стратегій. Постмодерна естетика орієнтує письменника на застосування таких прийомів, які дозволяють акцентувати умовність художнього світу, висвітлити сам процес створення тексту та залучити читача до інтерпретаційної взаємодії. У цьому контексті особливу значущість набуває вивчення синтаксичних і лексичних засобів, через які втілюються метамовні функції, адже вони сприяють формуванню складної багаторівневої структури постмодерного дискурсу та забезпечують його рефлексивний характер.

Сучасна постмодерна література демонструє багатство мовних прийомів, що варіюються від фрагментарних синтаксичних конструкцій до створення спеціально маркованої лексики, здатної коментувати або сам текст, або мовлення персонажів. Дослідження таких механізмів стає ключем до розуміння того, як автори формують метатекстуальний рівень наративу, модифікують усталені моделі оповіді та виявляють ігровий потенціал художнього слова. Аналіз синтаксичних і лексико-семантичних аспектів реалізації метамовних функцій дозволяє глибше збагнути специфіку постмодерної літератури, її прагнення до саморефлексії, а також готовність до мовних експериментів.

У постмодерному романі мова перестає виконувати виключно роль засобу зображення, стаючи центральним об'єктом художнього осмислення. Автори активно застосовують метамовні функції, які не лише організують структуру тексту, але й додають йому смислової глибини. Основу цієї стратегії складають синтаксичні та лексичні засоби, що створюють рефлексивний, інтертекстуальний та ігровий виміри письма. Завдяки їм досягається взаємодія різних рівнів смислотворення — наративного, авторського, інтерпретаційного та метатекстуального, що формує характерну для постмодерну багатшаровість [1, с. 114].

Синтаксичні засоби відіграють ключову роль у акцентуванні штучної природи тексту. Одним із важливих прийомів є фрагментарність, яка створює ефект незавершеної думки, демонструючи процес розгортання мовлення перед читачем у реальному часі. Парцеляція дозволяє структурувати смисли не лінійно, а через зміщення, паузи чи відлуння, що відповідає нелінійній логіці постмодернізму. Інверсія та порушення звичних синтаксичних структур підкреслюють форму висловлювання та розривають стандартні ритми речень. У постмодерному тексті синтаксична організація часто набуває перформативного характеру: вона не лише впорядковує думку, але й демонструє мову як відкриту систему, здатну до самоаналізу й різноманітних форм вираження. Синтаксичні конструкції, що імітують потік свідомості або внутрішній монолог, також виконують метамовні функції, оскільки показують процес формування мовлення як явища, а не лише результат мовленнєвої діяльності.

Лексичний рівень метамовності теж наповнений широким спектром засобів. Серед

них важливими є використання мовознавчої термінології, інтертекстуальних посилань, авторських коментарів і слів, що акцентують умовність текстової реальності. У таких романах зустрічаються слова, які безпосередньо апелюють до проблем мови: знак, текст, значення, нарація, інтерпретація, культурний код. Подібна лексика створює метатекстуальний шар, який пояснює або ставить під сумнів механізми смислотворення. Часто використовуються прийоми мовної гри — полісемія, омонімія, каламбури, стилізації та неологізми. Вони відкривають текст для багаторазового прочитання та створюють ефект тексту всередині тексту: слово стає багатозначним і рухомим замість традиційної стабільності [2, с. 18].

Інтертекстуальність займає особливу позицію у постмодерному романі, де її функції значно виходять за межі простого цитування. Вона проявляється на рівні лексичних моделей через стилізації, алюзії, натяки та включення фрагментів інших мовних текстів. Такі елементи виконують не лише естетичну чи культурологічну роль, але й метамовну: текст починає рефлексувати сам себе, позиціонуючи як продукт традиції й частину мережі взаємопов'язаних дискурсів. Завдяки цьому лексика працює не лише як засіб комунікації, а як канал взаємодії між автором, культурним контекстом і читачем, що сприймає цитування як вид комунікативного акту. Змішування стилів — таких як науковий, розмовний, публіцистичний чи технічний — підкреслює відсутність єдиного центру значення та демонструє багатоголосу природу художнього тексту.

Синтаксичні та лексичні особливості в постмодерній прозі рідко існують окремо одна від одної. Їхнє комбінування формує багатовимірну систему метамовних індикаторів, що функціонують на різних рівнях тексту. Наприклад, авторські ремарки або самокоментарі можуть бути вплетені в фрагменти синтаксично розірваних конструкцій, створюючи подвійний метатекстуальний ефект. Лексичні компоненти, які вводять у розповідь мовознавчі чи філософські міркування, нерідко підкріплюються парцельованими структурами або інверсіями, що посилюють увагу до штучності мовного вислову. Таким чином, постмодерний роман утворює складно організовану багат шарову структуру, в якій сенс визначається не лише змістом, а й способом оформлення мовлення [3, с. 184].

Синтаксичні та лексичні засоби в метамовному контексті прямо залежать від здатності читача до активного осмислення тексту, що стає ключовою частиною авторського задуму. Постмодерний текст навмисно вимагає від аудиторії уміння вчитуватися в підтекст, співвідносити різні мовні рівні, звертати увагу на порушення граматичних норм і шукати сенси у лексичних нестандартних формах. Мова тут перетворюється на зону динамічної гри, де автор і читач разом створюють значення. Метамовні стратегії забезпечують таку співтворчість, підкреслюючи ідею, що текст — це не застигла структура, а процес, який

оживає в момент читання.

Синтаксичні та лексичні засоби у постмодерному романі формують інтегровану систему реалізації метамовних функцій, яка допомагає автору підкреслити штучність і багатошаровість художнього дискурсу, акцентувати увагу на процесі створення тексту та залучити читача до взаємодії через інтерпретацію. Використання фрагментарних синтаксичних конструкцій, мовної гри, інтертекстуальності й термінологічних включень забезпечує ефект відкритості та багатоголосся, де мова виступає не лише засобом зображення, але й об'єктом глибокого осмислення. У сукупності ці елементи формують постмодерну поетику, яка вирізняється рефлексією щодо мовних структур, деконструкцією наративних моделей і активною залученістю читача у процес створення значень.

Література

1. Андрусів С. Модернізм / постмодернізм: ланки безконечного ланцюга історико-культурних епох . *Світо-вид*. 1997. №1-2. С. 113-116.

2. Бернадська Н.І. Теорія роману як жанру в українському літературознавстві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури» /К., 2005. 36 с.

3. Галич О. Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. вузів / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв ; ред. О. Галич. К. : Либідь, 2001. 488 с

Щуревська Ірина,
1 курс, другий (магістерський) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
освітня програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»
Маріупольський державний університет

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНОГО КОНТЕНТУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ЛЕКСИЧНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сучасна методика викладання англійської мови в старшій школі стикається з викликом підтримання інтересу учнів до систематичного розширення словникового запасу. Традиційні підходи до лексичного навчання, засновані переважно на роботі з підручником, часто не забезпечують достатнього рівня мотивації та контекстуалізації нових лексичних одиниць. У цьому контексті особливої актуальності набуває розроблення педагогічних технологій, що інтегрують автентичний контент соціальних мереж у навчальний процес.

Науковці визначають автентичні матеріали як такі, що створені носіями мови для реальних комунікативних потреб, а не спеціально для навчальних цілей [1, с. 319]. Л. П. Бойко та А. В.

Курицина наголошують, що систематичне використання автентичних ресурсів є ключовим фактором успішного опанування лексики, оскільки учні засвоюють слова в природному контексті вживання [4, с. 43]. Водночас О. М. Нежива зазначає, що цифрові платформи трансформують лексичне навчання, надаючи можливості для багаторазового опрацювання матеріалу та персоналізації освітньої траєкторії [5, с. 129].

На основі аналізу наукових досліджень та практичного досвіду можна виокремити кілька ефективних педагогічних технологій використання автентичного контенту соціальних мереж.

Технологія аналізу відеоконтенту передбачає роботу з відеоматеріалами англійськомовних блогерів на платформі YouTube. Учні переглядають тематичні відео, виписують нові лексичні одиниці, аналізують контекст їх вживання та готують власні коментарі. Дослідження Ш. Цзян та Х. Чжао підтвердило, що учні, які систематично працювали з відеоконтентом YouTube, продемонстрували значно кращі результати у засвоєнні лексики порівняно з контрольною групою [3].

Технологія дискусії на основі дописів використовує контент платформи Instagram для організації комунікативної діяльності. Викладач демонструє скріншот популярного допису з актуальною темою, після чого учні в групах обговорюють її, використовуючи цільову лексику. Ф. Дехган та її колеги зафіксували значний позитивний вплив такої роботи на інтенсивність засвоєння лексичних одиниць та залученість учнів до навчального процесу [2].

Технологія створення власного контенту передбачає підготовку учнями коротких відео у форматі TikTok або Instagram Reels на задану тему англійською мовою. Ця технологія поєднує всі мовленнєві навички та забезпечує практичне застосування вивченої лексики в квазіавтентичній комунікативній ситуації.

Технологія інтерактивних вправ включає використання цифрових інструментів Quizlet та Kahoot для закріплення лексичного матеріалу. Огляд літератури, проведений М. Алхарті зі співавторами, підтвердив ефективність таких платформ для стимулювання активної участі учнів та підтримання їхнього інтересу до систематичної роботи над лексикою [1, с. 325].

Для ефективної реалізації зазначених технологій важливо дотримуватися критеріїв відбору автентичного контенту: відповідність віковим особливостям учнів, релевантність тематиці програми, доступність мовного матеріалу та культурна прийнятність. Робота з автентичними матеріалами має відбуватися поетапно: від рецептивного сприйняття через аналіз до продуктивного використання лексики.

Отже, педагогічні технології використання автентичного контенту соціальних мереж є дієвим інструментом підвищення якості лексичного навчання в старшій школі. Інтеграція платформ YouTube, Instagram та TikTok у навчальний процес забезпечує контекстуалізацію лексичних одиниць, підвищує мотивацію учнів та наближає освітній процес до реальних умов комунікації. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення системи оцінювання лексичної компетентності, сформованої засобами автентичного контенту соціальних мереж.

Література

1. Alharthi M., Bown A., Pullen D. The use of social media platforms to enhance vocabulary

development in learning a new language: a review of the literature. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*. 2020. No. 6. P. 318–331. DOI: 10.24093/awej/call6.21

2. Dehghan F., Rezvani R., Fazeli S. A. Wow, I cannot stop: a concentration on vocabulary learning via Instagram and its effects on informal digital learning of English, technostress, and online engagement. *BMC Psychology*. 2024. Vol. 12. Article 9. DOI: 10.1186/s40359-023-01503-w

3. Jiang S., Zhao H. Learning English vocabulary via Instagram or YouTube: surveying the impacts on motivation, growth mindfulness, willingness to communicate, and enjoyment from the lens of self-determination theory. *Learning and Motivation*. 2025. Vol. 89. Article 102089. DOI: 10.1016/j.lmot.2024.102089

4. Бойко Л. П., Курицина А. В. Застосування автентичних матеріалів як ефективний ресурс вивчення англійської мови майбутніми педагогами у ЗВО. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2023. № 2 (28). С. 41–48. DOI: 10.31499/2307-4914.2(28).2023.293495

5. Нежива О. М. Використання соціальних мереж в освітньому середовищі (на прикладі вивчення іноземної мови). *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2023. № 4. С. 127–134.

Дебют:

Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов МДУ за результатами участі
у Декаді студентської науки 2026

У збірнику публікуються праці українською та англійською мовами.

Комп'ютерна верстка: Наталя МАРАХОВСЬКА